

Jon
Nongan Hiyan Yohanes
iratuluwiy
English: John
Tok Pisin: Jon

Nongan kintayah ndramat

¹ Koluw-koluw mamu kinna, ma melit masih kintayah mapu, Nongan ara kinto, pe Nongan ara iropolo Ngindrai, pe Nongan ara Ngindrai yi.

² Pe koluw-koluw mamu kinna, Yiy ara iropolo Ngindrai.

³ Hu melit masih kene hurayah, ara imangsaniy. Pe hurayah iyau kili yiy opu. Pe kapa yiy pwi, pwen hu melit masih kene mepo hu kantayah pwen topo, ara andre hu kantayah pwi.

⁴ Taleh ita kili yiy, pe taleh ara, ara iyki nganan iya kili hu ndramat.

⁵ Pe nganan ngara kilengani kol lokuhan, hapeko lokuhan, ara kinlahiy para kintamwaitini yiy pwi.

⁶ Pwen ndramat hamou ngalan ara Yohanes, yiy ara Ngindrai ipwandrisa yiy isa.

⁷ Pe yiy isa para kipwokeyani nongan pe ki-tiyani titiye para ngana Nongan ara, pwen pe iyau kili Yohanes opu, hu ndramat masih andre hu kapwotisingi lohongahu kiya kili yiy.

⁸ Pe Yohanes mbukenan, ara ngana Nongan ara pwi, hapeko yiy isa para kitiyani pwokeyani titiye ara.

⁹ Pe nganan ndrokonan mepo ngara kilengani hu ndramat masih kene, ara itapo nakisa kol pwan.

¹⁰ Pe yiy iro kol pwan, pe Ngindrai imangsani kol pwan, ara iyau kili yiy opu, hapeko hu ndramat para kol pwan kanyirowe yiy pwi.

¹¹ Pe yiy isa kili yowen hu imwonen, hapeko yowen hu, ara hu kantawulohani yiy pwi yoh.

¹² Hapeko iya kili hu mepo hurawulohani yiy, pe hu mepo hu pwotisingi lohongahu iya ngalan, ara ipa hiyan iyata hu para hu karayah noru Ngindrai.

¹³ Pe yihu kantayah noru Ngindrai, ara kinyau namiliwai para nombuwe ndramat pwi, ndre kinyau namiliwai pwokeyan ta kamai hamou, ara pwi, hapeko hurayah iyau namiliwai pwokeyan ta Ngindrai.

¹⁴ Pe Nongan kintayah ndramat pe kinsa pwen kinwiri ndrohonokun mwalinga worou. Pe worou kannime nonowa pwoke tan, nonowa ngana Norun Hamou opu, mepo iyau kili Taman. Pe ipep iya pahas pe nongan ndrokonan.

¹⁵ Pe Yohanes itiyani titiye tan. Pe ipwaharai ipa, “Iye, ara yiy mepo kunpwai kunpa, ‘Yiy mepo andre kiho mulan kili yo, ara ihohin sato, paratesah, yiy ara irum* iro, makunsa mapu.’ ”

¹⁶ Pe iyau pahas tan mepo ipep iro kili yiy, worou masih, ara tuwiri lomwes sih iyau sih.

* **1:15:** *irum* TP: i stap pinis

17 Paratesah, nongan para pwahanou, ara Ngindrai kiniykiy pwen kinyau kili Mose; pe pahas pe nongan ndrokonan, ara iyau kili Yesu Kristus.

18 Pe hamou kinho nime Ngindrai pwi, Norun Hamou opu mepo para ndrahasa Taman imwonen, ara ipwaingani Ngindrai isa kiltou. Pe Norun ara, ara yiy Ngindrai.

Yohanes ndramat para Paptais ipohowei iya ngawan tehe yiy ara Kristus pwi

19 Pe iye ara titiye ta Yohanes mepo iro mwonen hu Yutah para Yerusalem hupwandrisa hu pris pe hu Lipai para kaya sok yiy, tehe yiy, ara hiyeh.

20 Yohanes kinkose para kiwong ngawan pwi, hapeko iwong ngawan iya kili hu toro, “Yo ara Kristus pwi.”†

21 Pe husike yiy hupa, “Kiya, wou hiyeh, wou ara Eliyah?”

Pe ipa, “Pwi yoh.”

Pe hupa, “Wou Poropet ara?”

Pe isomwi hu ipa, “Pwokone.”

22 Pwen husok i hupa, “Kiya, pe wou ndra wou hiyeh ndrokonan? Asomwi yowu pe andre yowu kaya tiyaniy kaya kili hu mepo hu pwandrisa yowu. Pe wou mbukenan andre apa wou hiyeh?”

23 Pwen Yohanes isomwi hu ipa,
“Yo ara mbulukoyu ndramat hamou mepo ita yoh
ita kol ndrohoyin itapa,

† 1:20: Iya nongna kol tahu Krik ara ipa, “ndramat Ngindrai irakiniman para kiwiri ndramiran hu kamui” Hu pohowe yiy, ara Kristus

‘Akaramwaniyani meresaya Yapan kiro mwonen tehe poropet Yisayah kinpwai.” ’

²⁴ Pe hu ndramat hayah para sapiya nongan mepo hu Parisiy hu pwandrisa hu huya ara,

²⁵ ara husok yiy hupa, “Wou ara Kristus pwi, pe wou ara Eliyah pwi, pe wou ara Poropet ara, pwi, pe paratapeh pe ata sumuluwani hu ndramat?”

²⁶ Pe Yohanes isomwi hu ipa, “Yo usumuluwani hu ndramat iya ndran, hapeko yiy mepo ita tine mwalinga wawu, ara wawu kowu tan.

²⁷ Yiy mepo ita mulan nakisa, ara ndramat tehe yo, kunwenei para kutali maskeye hatna pwelekan pwi.”

²⁸ Pe hu nongan masih aro, ara hu rayah iro kol Petaniy, iro haroh para ndran Yortan. Pe Yohanes, ara iro sumuluwani hu ndramat huro kol ara yi.

Yesu ara Noru Sipsip ta Ngindrai

²⁹ Pe iya lang sih i, Yohanes inime Yesu iropo isa kili yiy, pwen ipwai ipa, “Akanimei, aro ara Noru Sipsip ata Ngindrai, mepo andre kirapiyani pakut mwomwan ta hu ndramat masih kene para kol pwan!”

³⁰ Yiy aro, ara yiy mepo kunwong pwen kinna atan mamu kunpa, “Ndramat hamou nakisa kiho mulan kili yo, ara yiy ihohin kili yo, paratesah, yiy irum iro ma kuntayah mapu.

³¹ Pe yo mbukeno ukowu tan, hapeko ndroyi lohongai para usa pe urupo sumuluwani hu ndramat iya ndran, ara para andre kupwaingani yiy kiya ngawan kiya kili hu ndramira Yisrayel.”

³² Pwen Yohanes itiyani titiye aro ipa, “Unime Mwoiwan Haiyan iyau kol paingan yang tehe nombuwe pai hamou isa pwan, pe ikuw iro ndritan.

³³ Pe yo ara ukowu tan, hapeko yiy ipwandrisa yo para andre kusumuluwani hu ndramat kiya ndran: ‘Ndramat mepo anime Mwoiwan Haiyan kisa pwan pe kikuw kiro ndritan, ara yiy mepo andre kisumuluwani hu ndramat kiyapolo Mwoiwan Haiyan.’

³⁴ Yo kunnimei pwen, pe urupo tiyaniy, tehe yiy aro, ara Noru Ngindrai Kamai.”

Hu ndramira Yesu hayah huho mu

³⁵ Pe iya lang sih i, Yohanes iya pe iropolo ndramiran malmou paiwe yi.

³⁶ Pwen inime Yesu nakisayau, pe Yohanes ipa, “Walu kanime, Noru Sipsip ata Ngindrai!”

³⁷ Pe iro mwonen hilu ndramiran malmou hilu hilingi yiy ipa toro, pwen hilho ndruwa Yesu.

³⁸ Pwen Yesu ipaiwani yiy pe inime hiluho ndruwan, pwen isok hilu ipa, “Walu namili tesah?”

Pe hilu pwai iya kili yiy hilpa, “Rappai, wou ngara aro aleheh? (mbulndroiya nongnan aro, ara ipa Ndramat para Hinonou)”

³⁹ Pwen Yesu ipa, “Walu kasa pe walu kanime.”

Pwen hilya pe hilya nime hape aleheh ngara kiro aliy, pe lang ara hilro polo yiy, paratesah, kinpiyah pe paramwandrai, ara iho mahaahiu.

⁴⁰ Pe Antruw, mepo nali Simon Pita mendreheh, yiy ara hamou ta hilu mepo hilu hilingi tesah Yohanes kinpwai pe iro ndruwa Yesu.

⁴¹ Pwen melit Antruw nali Simon Pita mendreheh imbusiy imu, ara iya kahi nalin Simon, pe ipwai iya atan ipa, ‘Yowu kantele Messayah’ (mepo yiy Kristus.)

⁴² Pwen Antruw iyaiki Simon iya kili Yesu. Pe Yesu maran iya kili Simon pe ipa, “Wou ara Simon, noru Yohanes, pe andre kapohowe ngalam, kiya Kepas” (ngalan Kepas ara iyawule ko tehe Pita.‡)

Yesu iyoh Pilip hilu Nataniyel

⁴³ Pe lang sih iho mulan i, Yesu ilolohonge para kiya Kaliliyy. Pe ikahi Pilip, pe ipwai iya kili yiy ipa, “Asa aho ndruwo.”

⁴⁴ Pe Pilip, kolon ara kol ngawan Petsaita, Antruw pe Pita ara hilu para kol ara yi.

⁴⁵ Pwen Pilip iya kahi Nataniyel, pe ipwai iya kili yiy ipa, “Yowu kankahi yiy mepo Mose kintatuluwiy ita Nongan para Pwahanou, pe yiy mepo hu poropet hu kantatuluwi pweheriyan i, pe yiy ara Yesu para kol Nasaret — mepo noru Yosep kamai.”

⁴⁶ Pwen Nataniyel isok ipa, “Sehe melit hiyan kiyau kol Nasaret eh?” Pwen Pilip ipa, “Asa pe animei.”

⁴⁷ Pwen iro mwonen Yesu inime Nataniyel nakisa pohonani yiy, pe ipwai ipa, “Iye ara ndramira Yisrayel ndrokonan, pe hape pwaso you kinto kili yiy pwi.”

⁴⁸ Pe Nataniyel isok yiy ipa, “Apahasani yo tapeh?”

‡ 1:42: Kepas ara nongna kol Aram, pe Pita ara nongna kol Krik, mbulndroiyn, ara ipa, pat

Pe Yesu isomwiy ipa, “Pilip kinyoh wou mapu, yo kunnime wou pwen aro pahandra kei pik.”

⁴⁹ Pwen Nataniyel ipwai iya ngawan ipa, “Ndramat para Hinonou(Rappai), wou ara Noru Ngindrai Kamai, pe wou, ara King ta hu Yisrayel.”

⁵⁰ Pe Yesu ipa, “Wou apwotisingi lohongam, paratesah, upwai isatam tehe unime wou aro pahandra kei pik. Pe wou andre anime hu melit namandran iya, iya ara.”

⁵¹ Pe Yesu ipo sura nongnan ipa, “Upwai ndrokonan isa kili wawu, tehe andre wawu kanime kol paingan yang kite, pe hu angelou ata Ngindrai ara andre hu koropo kaya paingan pe kasa pwan kili Noru Ndramat.”

2

Yesu irapaiwani ndran irayah wain

¹ Iro mwonen lang toyoh, kowase yesou sih, ara irayah iro kol ngawan Kana iro nondriya kol namandran hape Kaliliyy. Pe tina Yesu, ara iro ariya yi.

² Pe Yesu iyapolo ndramiran hu, ara hupwanos hu para hukaya kowase yesou ara yi.

³ Pe iro mwonen wain ihipwen, pwen tina Yesu ipwai iya kili Yesu ipa, “Wain tahu masih, ara kinhipwen.”

⁴ Pwen Yesu isomwiy ipa, “Nam, ara handra melit ata talu pwi? Lenge ara mapu kinsa.”

⁵ Pwen tinan ipwai iya kili hu ndramat para poya mbulen ipa, “Sehe melit kipwai, ara akam-busiy opu.”

⁶ Pe hu kulawai namandran manohin para ndran hupalte iyau pat, ara huro pakeh. Kulawai tora, ara ngara ndran kihou aliy pe hu Yutah ngara hu kanu kiya aliy kiho ndruwa kultuwayi kowase hu. Pe kulawai sahin-sahin, ara ilahi lita sangat songui pe yimah.

⁷ Yesu ipwai iya kili hu ndramat para poya mbulen ipa, “Akamwani hu kulawai kiya ndran”; pwen humwani hu kulawai masih husa pep top-wei.

⁸ Pwen ipwai iya kili hu ipa, “Akatilingi hape pe akawiriy kiya kili ndramat para sokoyou* anandrina yon.” Pwen humbusiy tehen aliy.

⁹ Pwen ndramat para sokoyou anandrini para kowas, ara ihingorowe kana ndran mepo irayah wain ara, pe kinyirowe hape aleheh iyau aliy isa, ara pwi. Hapeko ndramirat para poya mbulen mepo humwaniy opu, ara hupahasaniy. Pwen ndramat para sokoyou, ara iyoh ndramat mepo nakiyesou ara iya pwakin,

¹⁰ pe ipa, “Hu ndramat masih ngara hu katain-gani wain hiyan kisa kimu, pe kiro mwonen hu ndramat masih kanyin pe hu kanpep, pwen iyamulan hu ngara kawiri wain kenen iho pwan kisa. Hapeko wain hiyan masih, ara wou akaituwei iro, ipoo isa matnen mahapo.”

¹¹ Yesu imangsani ndraikiya pwoke imu. Imangsaniy ara iro kol ngawan Kana ita kol namandran hape Kaliliyy. Yiy ipwaingani pwoke namandran atan, pe ndramiran hu, ara hu pwotisingi lohonga hu iya kili yiy.

* **2:8:** *sokoyou master*

12 Pwen iyamulan, Yesu ilai iya pwan kol ngawan Kapernawum iyapolo tinan pe nalin hu, pe iyapolo ndramiran hu. Pwen huya huro aliy lang masahayeh opu.

Yesu irasses hu ndramat huya mawen yumwa totohun namandran

13 Pe pakeh lenge Pasopa[†] tahu Yutah naki-rayah, pwen Yesu ara iya paingan Yerusalem.

14 Pwen iya nondriya kowa yumwa totohun namandran pe inimei tehe hu ndramat huro popehei iya hu mbulmwakau, pe hu sipsip, pe hu pai, pe hayah tahu, ara huro mipwan keyau pe huro sulye singayai.

15 Pwen pe iriyi hu malkei, irayah meye[‡] hamou pe irasses hu ndramat masih iyapolo hu sipsip pe hu mbulmwakau. Pe irasumbuwani hu sombule pat tahu ndramat mepo huro sulye singayai, pe irambuhuyani hu keyau tahu.

16 Pwen ipwai iya kili hu ndramat mepo huro popehei iya hu pai, ara ipa, “Akawiri melit masih iye kiya mawen! Wawu mbuna akambusi yumwa totohun namandran ta Tomo kirayah tehe ndroho pehei.”

17 Pe ndramiran hu, ara hu lohonganiny tehe pwayan kinpwai toro: “Namiliwai para suwem, ara ipwalngani yo.”§

18 Pwen hu pohon para Yutah husok yiy hupa, “Sehe ndraikiya pwoke andre apwainganiy kisa

[†] 2:13: TP: Pasopa ara ngara hu Yutah kasoulani lang para hu kalohongani lang mepo Ngindrai iluwani hu husa mawen Yisip

[‡] 2:15: meye whip § 2:17: Psalms 69:9

kili yowu, tehe wou ara pwoke nopwaran ita kili wou, para ambusi hu melit aro?”

¹⁹ Pe Yesu isomwi hu ipa, “Akaloiwani yumwa totohun namandran aripo, pe andre kiho non-driya lang maroyoh opu, andre kupwiliy paiwe yi.”

²⁰ Pe hu Yutah hu somwi hupa, “Hayou haan-gui pe anoh hupwuli yumwa totohun namandran aripo, pe wou apa andre lang maroyoh opu apwuliy paiwe, ndre?”

²¹ Hapeko yumwa totohun namandran iro wong iya aliy, ara nombuwen mbukenan.

²² Pe iyamulan para isatine kimat, pwen ndramiran hu, ara hu lohongani sehe melit kin-pwai pwen. Pwen hu pwotisingi lohonga hu iya Nongan Haiyan, pe hu nongan mepo Yesu kinpwai.

²³ Pe iro mwonen iro Yerusalem, ara hu ndra-mat soyon hunime hu ndraikiya kaipisa pwoke iro mbusiy, pwen hu pwotisingi lohonga hu iya ngalan. Pe imbusi hu ndraikiya kaipisa pwoke, ara isa rahihini lenge Pasopa para Yon Para Ndrinanohun Mepo Yis Aliy Pwi,

²⁴ Hapeko Yesu ara kiniyki lohongan kinna kili hu pwi, paratesah, kinpahas kinna ta hu ndramat masih kene.

²⁵ Pe yiy kinpahasani tesah ita ndriya hu, pwen pe kinamili hamou ndramat kitiyani ndramat hamou pwi kiya kili yiy.

3

Yesu ihinuwani Nikotemus

¹ Ndramira Parisiy hamou, ngalan ara Nikotemus, yiy ara pohon hamou tahu Yutah.

² Yiy isa kili Yesu ping pe ipa, “Rappai, yowu pahasaniy tehe wou, ara ndramat para hinonou mepo Ngindrai ipwandrisa wou asa. Pe hamou kinlahi kimbusi hu ndraikiya kaipisa pwoke kapa Ngindrai kinto kili yiy pwi.”

³ Pwen Yesu isomwi yiy ipa, “Upwai ndrokonan isa kili wou, hamou andre kinnime kolo king mepo Ngindrai itamu iyata ndramiran hu hutora aliy pwi, kipoo kirapaiwani ndriyan pe kirayah howen i.”

⁴ Pwen Nikotemus isok ipa, “Ndramat hamou kapa kinna parangoloh pwen, ara kinlahi para kimui kiya nondriya tinan pe tinan kimwalahi kiya atan maporolusap paiwe yi, ara pwi!”

⁵ Pe Yesu isomwi yiy ipa, “Upwai ndrokonan isa kili wou, tehe kinlahi hamou kisong kiya kolo king mepo Ngindrai itamu iyata ndramiran hu hutora aliy, ara pwi, kipoo hu karayah howen kiya ndran pe Mwoiwan Haiyan.

⁶ Nombuwe ndramat imwalahiy iyata nombuwe ndramat, pe Mwoiwan Haiyan ara imwalahiy ta mwoiwa ndramat.

⁷ Pe mbuna alohonge soyon kiya nongno, ‘Akarapaiwani ndriya wawu pe akarayah howen paiwe yi.’

⁸ Nohai ara imum iya hape aleheh inamiliy para kiya aliy. Wou ahalingi nguluwan, hapeko anyirowe hape aleheh iyau aliy isa, ndre hape aleheh nakiya aliy, ara pwi. Pwen hu mepo huya howen iya Mwoiwan Haiyan, ara tehen aliy opu.”

⁹ Pe Nikotemus isok ipa, “Melit aro andre ki-rayah tapeh?”

¹⁰ Pe Yesu ipa, “Wou ara ndramat para hinuwani hu Yisrayel, pe lohongam mapu kinileu kinna hu melit aro, ndre?”

¹¹ Yo upwai ndrokonan isa kili wawu, yowu pa tesah yowu pahasaniy, pe yowu tiyani titiye para tesah yowu kannimey pwen, hapeko wawu kanpwotisingi lohonga wawu kinna titiye towu pwi.

¹² Yo kunwong pwen kinsa kili wawu kinna hu melit para kol pwan, hapeko wawu kanpwotisingi lohonga wawu kinna aliy pwi. Pwen hu melit para kol paingan yang, kapa kuwong kiya aliy, ara andre akapwotisingi lohonga wawu kiya aliy tapeh?

¹³ Hamou kinna kol paingan yang, ara pwi, hapeko yiy mepo iya kol paingan yang pe isa—yiy ara Noru Ndramat.

¹⁴ Pwen tehe mamu, Mose isoli sumwoiwa mwat mbusiy iya paras iho kei iro nondriya kol ndrohoyin, pwen Noru Ndramat andre hu ndramat kasoli yiy kiyahin tehen aliy opu.

¹⁵ Pwen hu masih mepo hu pwotisingi lohongahu iya kili yiy, ara andre hu kawiri taleh kinto-kinto.

¹⁶ Paratesah, Ngindrai ara ndriyan imbuluhi hu ndramat para kol pwan, pe iyki norun Kamai hamou opu, pwen hu mepo hupwotisingi lohongahu iya kili yiy, ara andre hu kanmat pwi, hapeko andre hu kawiri taleh kinto-kinto.

¹⁷ Paratesah, Ngindrai kinpwandrisa Norun kinsa kol pwan tehe ndramat para tamwanye,

ara pwi yoh, hapeko isa, ara para kisopwat hu ndramat para kol pwan.

¹⁸ Pwen yiy mepo kipwotisingi lohongan kiya kili yiy, ara andre kinwiri kora mwomwan pwi. Hapeko yiy mepo kinpwotisingi lohongan kinna kili yiy pwi, ara kinwiri koran pwen, paratesah, kinpwotisingi lohongan kinna ngala Noru Ngindrai Kamai hamou opu, ara pwi.

¹⁹ Pe Ngindrai andre kiramwaniyani hu ndramat toro: Ngana noru Ngindrai ara kinsa kol pwan, hapeko hu ndramat, ara hu namiliy para koro lokuhan, pe hu kannamili ngana nongan ndrokonan ata Ngindrai pwi, paratesah, hu kultuwayi hu, ara pwassin.

²⁰ Pe hu ndramat masih mepo hu ngara kambusi kultuw pwassin, ara ngara hu kamwisnani ngana Ngindrai, pe mbuwali hu para hu kasa ngana Ngindrai, paratesah, hu nohowaniy tehe hu kultuwayi hu pwassin, ara andre kisa yelan.

²¹ Hapeko ndramat mepo tokuyan imwonen, ara ngara kisa hape aleheh mepo ngana Ngindrai iro aliy, pwen hu ndramat andre kannime tesah mepo kinmbusiy, ara imbusiy iyau pwoke ta Ngindrai.”

Yohanes ndramat para Paptais itiyani titiye ta Yesu

²² Iyamulan para aliy, Yesu pe ndramiran hu huya hu kol para kol namandran masih Yutiya, pe irosura ndramiran hu hape pe isumuluwani hu ndramat.

²³ Pe Yohanes ara iro sumuluwani hu ndramat huro kol Ayenon, pe kol Ayenon, ara ita pakeh kol Salim, paratesah, ndran ara soyon iya iro ariya,

pe hu ndramat, ara huropo husa kili yiy ken iho ken para kisumuluwani hu.

²⁴ (Yohanes kinna nondriya kou mapu, melit aro irayah.)

²⁵ Pwen ndramira Yutah hamou, iyasura hu ndramira Yohanes hayah, ara hu rakokowai mwalinga hu iya kultuw para nunu para hu karayah howen.

²⁶ Pwen husa kili Yohanes pe hupwai iya kili yiy hupa, “Ndramat para hinonou, ndramat mepo iro sura wou iro haroh para ndran Yortan—yiy mepo antiyani titiye tan—ara ita sumuluwani hu ndramat, pe hu ndramat masih ara hutorapo huya kili yiy.”

²⁷ Pwen Yohanes isomwi hu ipa, “Ndramat hamou kinlahiy para kiwiri melit handra pwi, kapa Ngindrai kiniyki kinyau kol paingan yang pwi.

²⁸ Pe wawu mbukena wawu, ara wawu kantiyani titiye tehe kunpwai, ‘Yo ara Kristus pwi, hapeko yo ara ndramat mepo Ngindrai ipwandrisa yo uropo mu kili yiy.’

²⁹ Pe pihin mepo iyesou, ara yiy ata kamai iyesou iya kili yiy. Pe kowase kamai mepo iyesou, ara iro sohe para kihilong yiy, pe ngara kipep kiya pwesai iro mwonen ihilingi mbulukoyu ndramat mepo iyesou. Pwen tehen tora ko, pwesai ara ato, pe mahapo pwesai kinsihi yo.

³⁰ Pe ngalan kiya hin, pe ngolo, ara kiya pwan.
”

³¹ Pwen yiy mepo iyau paingan isa, ara yiy ihohin iya, iya melit masih, pe yiy para kol pwan, ara yiy para kol pwan pe iwong tehe hamou para

kol pwan. Pe yiy iyau kol paingan yang isa, ara yiy iho hin iya.

³² Yiy itiyani titiye, paratesah, yiy kinnimei pe kinhilingiy. Hapeko hamou kinwiri titiye tan pwi.

³³ Pe ndramat mepo kinwiri nongnan, ara ipwainganiy tehe Ngindrai, ara yiy ndrokonan masih.

³⁴ Paratesah, yiy mepo Ngindrai ipwandrisa yiy isa, ara ipohowe hu nongna Ngindrai, pe Ngindrai iyki Mwoiwan Haiyan, ara ndrohongan pwi.

³⁵ Pe Taman ara ndriyan imbuluhi Norun, pwen itali melit masih kene, ara ita niman.

³⁶ Pwen yiy mepo kipwotisingi lohongan kiya kili Norun, ara andre kiwiri taleh kinto-kinto, hapeko yiy mepo kihimbuwalin pe kiya mawen kili Norun, ara andre kinnime taleh pwi, paratesah, ndrinalokuh ta Ngindrai andre kiho manau ndritan.

4

Yesu iwong iyapolo pihin hamou para Samariya

¹ Pwen Yesu isapahas tehe hu Parisiy hukanhiling tehe yiy, iro sumuluwani hu ndramat soyon iya, iramwaitini Yohanes,

² pe ndrokonan para aliy, Yesu kinsumuluwani hu ndramat pwi, hapeko ara ndramiran hu.

³ Pwen itali kol namandran hape Yutiya pe imui iya kol namandran hape Kaliliyy paiwe yi.

⁴ Pe andre kiya yau kol namandran hape Samariya pe kiya.

⁵ Pwen isa kol ngawan hakol iro Samariya, hupohowe ngalan Sikar, pe Sikar ara ita pakeh

pwan hambut mepo Yakop kiniykiy kinna ata norun Yosep.

⁶ Pe ndrikou sih ata Yakop, ara iro aliy, pwen Yesu ara sangin ipaliyas iya tokuyan, pe iyampwan ngilse ndrikou ara. Pe paramwandrai, ara iho tehe ndrokolo lang.

⁷ Pe iro mwonen pihi Samariya hamou isa para kisa kau ndran, pwen Yesu ipwai iya kili yiy ipa, “Ilahiy para ahang yo hape ndran, ndre pwi?”

⁸ (Pe ndramiran hu ara hu kanna kol ngawan para hu kayasou anandrinai.)

⁹ Pwen pihi Samariya, ara ipwai iya kili yiy ipa, “Wou ndramira Yutah hamou, pe yo ara pihi Samariya, paratapeh pe ata sok yo iya ndran para nayin?” (Yihu para Yutah, ara hukonho susuye kiyapolo hu para Samariya, ara pwi.)

¹⁰ Pwen Yesu isomwi pihin ara ipa, “Kapa tanam yukyuk ta Ngindrai, pe kapa apahasani sehe ndramat iripo sok wou para nakiyin ndran, pwen asok yiy pe andre kihang wou ndran para taleh.”

¹¹ Pwen pihin ara ipwai iya kili yiy ipa, “Namandran, hapesah para akau ndran kiya aliy, ara pwi, pe ndrikou, ara iya mbulun iya. Pe andre awiri ndran para taleh kinto-kinto ara, ara andre kiyau aleheh?”

¹² Wou ahohin iya, iyata tumbu yowu Yakop, yiy mepo iyki ndrikou aro isa kili yowu, pe yiy mbukenan iyin iyau aliy, pe norun hu kamai pe iyasura hu kan tan para hanghang, ara huyin iyau aliy i.”

¹³ Pe Yesu isomwi yiy ipa, “Hu ndramat masih hu kayin ndran iye, ara andre koyuhu kiro sapak manau,

¹⁴ hapeko kapa ndramat hamou kiyin ndran mepo nakuikiy kiya kili yiy, ara andre koyun kinsapak pwi. Pe ndran mepo nakuhang yiy, ara andre kirayah tehe ndran hakah iro suw kili yiy para taleh mepo andre kinto-kinto.”

¹⁵ Pwen pihin ara ipwai iya kili yiy ipa, “Namandran, ahang yo ndran ara, pwen andre koyu kinsapak pwi, pwen andre kunsu aripo para kusa kau ndran paiwe pwi yi.”

¹⁶ Pwen Yesu ipwai iya kili yiy ipa, “Aya pe aya yoh nambuyum pe amui asa.”

¹⁷ Pwen pihin ara ipwai ipa, “Yo ara nambuyu pwi yoh.” Pwen Yesu ipwai iya kili yiy ipa, “Apwai ndrokonan, tehe wou, ara nambuyum pwi.

¹⁸ Ndrokonan para aliy, nambuyum hu mayimou, pe ndramat mahapo ata sura yiy, ara nambuyum pwi yi. Pe tesah apwai mahapo, ara ndrokonan masih.”

¹⁹ Pwen pihin ara ipwai ipa, “Namandran, upahasaniy tehe wou ara poropet hamou.

²⁰ Pe tumbu yowu hu, ara hu ngara katotohun kiro ngondron iye, hapeko wawu Yutah, ara wawu pa ndrohonoku totohun tawawu, ara ita Yerusalem.”

²¹ Pwen Yesu ipwai ngawan ipa, “Nam, apwotisingi lohongam kisa kili yo, lang itapo isa, ara andre akantohun kinna kili Tamarou kiro ngondron iye ndre kiro Yerusalem, ara pwi.

²² Pe wawu para Samariya, ara tana wawu tesah wawu tora totohun iya aliy, ara pwi. Pe yowu, ara yowu totohun iya tesah yowu pahasaniy. Sopwat tahu ndramat, ara andre kiyau kili hu Yutah.

²³ Hapeko lang itapo isa, ara mahapo kinsa, tehe hu ndramat andre katohun kiya kili Tamarou kiya mwoiwahu pe kultuw ndrokonan. Pe yihu ndramat para totohun tora, ara Tamarou ita ten hu.

²⁴ Ngindrai ara yiy mwomwoyou, pwen hu mepo nakatotohun kiya kili yiy, kiyapolo pwoke ta Mwoiwan Haiyan pe kultuw ndrokonan ta Ngindrai.”

²⁵ Pwen pihin ara ipa, “Upahasani Messayah* ara, (mepo hupohowe yiy Kristus), ara andre kisa. Pe kapa kiro mwonen kisa, andre kiratiyani melit masih kisa kili yowu.”

²⁶ Pwen Yesu iwong ngawan iya kili yiy ipa, “Yo, ara yiy mepo iripo wong isa kili wou ara.”

Hu ndramira Yesu humui husa kili yiy

²⁷ Pwen indrou pwi ko, ndramiran hu husa pe mwoiwa hu ihin tehe iro wong iyapolo pihin hamou. Hapeko hamou tahu kinsok yiy, kipa, “Wou anamili tesah? Pe paratapeh atawong iya kili pihin ara?”

²⁸ Pwen pihin ara itali kulawai tan kinto, pe imui iya kol ngawan pe iya pwai iya kili hu ndramat ipa,

* **4:25:** *TP: Messayah, Ndramat para Sopwat, Ndrokolo Ndramat. (ENG: Deliverer, Saviour, Mediator, Judge, Redeemer, Son of God, Son of Man.)*

29 “Akasa, pe akasa nime ndramat hamou mepo itiyani melit masih kunmbusiy. Matisan aro ara Messayah.”

30 Pwen hutali kol ngawan ara pe huya para hu kaya nime yiy.

31 Pe iro mwonen ara, ara ndramiran hu huro rakekeyani yiy hupa, “Ndramat para hinonou, anamnam hape na.”

32 Hapeko Yesu ipwai iya kili hu ipa, “Yo, ara ma anandrino para kuyan mepo wawu kanpa-hasaniy pwi.”

33 Pwen ndramiran hu, ara huro panguluwaniy mwalingahu hupa, “Matisan hamou kinsa hang yiy anandrinai.”

34 Pwen Yesu ipa, “Anandrino, ara para kumbusi namiliwa Ngindrai, yiy mepo ipwandrisa yo usa para kumbusi mbulyan kiyahapwen.

35 Pe paya nongan sahin ta tumbu wawuhu ngara hu kapa, ‘Walah mahaahiu mapu, pwen anandrinai andre kimman.’ Hapeko upwai isa kili wawu, mara wawu kileu pe akanime hu piyang! Hu kanimman pwen para akapo.

36 Pe ndramat para poya anandrinai, ara kin-wiri sowan, pe mahapo kinpo anandrinai para taleh mepo andre kinto-kinto. Pwen ndramat mepo andre kipo anandrinai imman, pe ndramat mepo ihisiy, ara hilu malmou kene andre hilu kapwes kaharong.

37 Pwayan kinpwai pwen kinpa, ‘Hamou para hasiyan pe hamou para poyan,’ ara ndrokonan.

38 Pe yo upwandrisa wawu para wawu kayapo tesah wawu kanhasiy pwi. Hu hayah hu kanm-

busi mbuliyahu, pe wawu po hiyan iyau mbulen pwokeyan tahu mepo hu kanmbusiy pwen.”

Hu ndramira Samariya soyon hupwotisingi lohongahu

³⁹ Pwen hu para Samariya soyon huro kol ngawan ara, ara huhilingi titiye ta pihin ara, pe hupwotisingi lohongahu iya kili Yesu. Paratesah, pihin ara, ipa, “Ipohowe melit masih kunmbusiy pwen.”

⁴⁰ Pwen iro mownen hu para Samariya husa kili Yesu pe hurakekeyani yiy para kiro sura hu, pwen iro sura hu lang maluwoh.

⁴¹ Paratesah, iya nongna Yesu kopu, pwen hu ndramat soyon hupwotisingi lohongahu.

⁴² Pwen hupwai iya kili pihin ara hupa, “Yowu kanpwotisingi lohonga yowu kinna tesah anpwai ara ko pwi, mahapo yowu mbukena yowu kanhilingiy, pe yowu pahasaniy tehe ndramat aro, ara Ndramat para Sopwat hu ndramat para kol pwan.”

Yesu isop noru ndramat iya mu iyata hu ndramat para pahun ata king

⁴³ Lang maluwoh isayau, pwen Yesu itali Samariya pe iya Kaliliyy.

⁴⁴ (Pe Yesu mbukenan kinpwai pwen tehe poropet hamou kiro ndrohokolon imwonen, ara andre hu kanhaiyani yiy pwi.)

⁴⁵ Pwen iro mwonen iyarayah iya Kaliliyy, hu ndramira Kaliliyy hurawulohani yiy. Paratesah, hu kannimei pwen sehe melit kinmbusiy iro Yerusalem tandrohonga lang ngara kasoulani

lenge Pasopa pe para katotohun. Pe yihu, ara huro aliy i.

⁴⁶ Pwen Yesu iya kol ngawan Kana ita Kaliliyy porosih i, mepo mamu ipaiwani ndran irayah wain. Pe ndramat hamou iyamu iyata hu ndramat para pahun ata king iro kol ngawan Kaper-nawum, ara norun kamai imwa iro aliy.

⁴⁷ Pe iro mwonen ihilong tehe Yesu kinna rayah kinna Kaliliyy iyau Yutiya, pwen iya kili Yesu pe irakekeyani Yesu para kisa pe kisopwoyani norun kamai mepo pakeh nakimat.

⁴⁸ Pwen Yesu ipwai iya kili yiy ipa, “Konan wawu kanime ndraikiya kaipisa pwoke, pe kin-ima pwoke, hapeko andre wawu kanpwotisingi lohongai wawu pwi.”

⁴⁹ Pwen ndramat iyamu iyata hu ndramat para pahun ara ipa, “Namandran, ma noru kinmat mapu, asa pwan.”

⁵⁰ Pwen Yesu ipwai iya kili yiy ipa, “Ayau, norum ara andre kiro mwalen.” Ndramat ara ipwotisingi nongna Yesu pe iyau.

⁵¹ Pe ihondron sai, pe hu ndramat para poya mbulyan, ara huya pohonani yiy iya sura nongan hiyan tehe norun, ara mwalen.

⁵² Pwen tama mbunah isok hu tehe iho sehe paramwandrai imwonen pe mbunah ara ingoh, pe hupa, “Pihe piyahon, pe paramwandrai iya iho sih, pwen mwamwa itali yiy.”

⁵³ Pwen tama mbunah ara iyirowei tehe iro mwonen paramwandrai ara, Yesu ipwai iyatan tehe, “Norum andre kiro mwalen.” Pwen yiy pe hu ndrai sih mwanye atan, ara hu pwotisingi lohongahu.

⁵⁴ Pwen aro, ara ndraikiya pwoke Yesu imbusiy porolusap tandrohonga itali Yutiya pe iya Kaliliyy.

5

Yesu isopwoyani ndramat hamou iro ndrikou Petsaita

¹ Pe lang hayah iya mulan, Yesu iya paingan Yerusalem para kowase yon ta hu Yutah.

² Pe yep sih ara iro Yerusalem pe ita pakeh Karam Namandran, mepo hu para Aram hupohowei Petsaita, pe marasoha seu maimiwum, ara irahakowa ndrikou ara.

³⁻⁴ Pe hu ndrohonga seu ara, ara hu ndramat soyon iya humwa huyen ariya—hu ndramat mara hu iyoh, pe ndrika hu mwomwan, pe hu ndramat mandra hu kinmat.

⁵ Pe ndramat hamou iro ara, ara imwa pe hayou para mwamwa tan ara tingui pe androluwoh.

⁶ Pwen iro mwonen Yesu inime yiy iye pwan, ipahasaniy tehe ndrangan niwen kinimwa iro, pwen isok yiy ipa, “Wou anamiliy para nangoh?”

⁷ Pwen ndramat ara ipa, “Namandran, hamou para kisa pe kisopwat yo para kuya nondriya ndrikou mepo iro, ara pwi. Pe iro mwonen nakuya nondriyan, ara hamou isa ramwaitini yo pe imu iya nondriyan.”

⁸ Pwen Yesu ipwai iya kili yiy ipa, “Atine! Awiri nokum pe arikai”

⁹ Pwen indrou pwi ko, ndramat ara ingoh. Pe isoli nokun itine pe iyau. Pe melit irayah ara, ara iro mwonen lang Sapat.

¹⁰ Pwen yihu pohon para Yutah, ara hupwai iya kili ndramat mepo iya hiyan ara, hupa, “Lang nepo Sapat, pe nonombun para asap nokum.”

¹¹ Hapeko yiy isomwi hu ipa, “Ndramat mepo imbusi yo ungoh, ara ipa, ‘Asap nokum pe arikai.’”

¹² Pwen husike yiy hupa, “Sehe ndramat ipwai satam para asap nokum pe arikai?”

¹³ Hapeko ndramat mepo kiningoh ara, ara ikowu tehe yiy hiyeh. Pe Yesu, ara inndrang mwalinga hu ko, pe kinyau.

¹⁴ Pe iyamulan Yesu iyakahi yiy iro nondriya yumwa totohun namandran, pe ipwai iya kili yiy ipa, “Animei, wou aningoh, pwen mbuna ambusi pakut mwomwan, matisan nopwaran namandran kirayah kili wou.

¹⁵ Pwen ndramat ara iyau pe iya pwai iya kili hu pohon para Yutah tehe ndramat isopwoyani yiy pe ingoh, ara Yesu.”

Taleh iyau kili noru Ngindrai

¹⁶ Yihu pohon para Yutah hurandroyani Yesu, paratesah, imbusi melit, ara iho mwonen lang Sapat.

¹⁷ Pwen Yesu ipenani yiy mbukenan pe ipa, “Pe Tomo, ara itapo mbulyan ipoo isa matnen mahapo, pwen yo urupo pombulen i.”

¹⁸ Pwen tunan aro ko, hu Yutah hu nohonou para hu katingundrun, paratesah, kindrihisani pwahanou para lang Sapat opu, ara pwi, hapeko ipwai tehe Ngindrai ara Taman imwonen, pe imbusi yiy ihisoule tehe Ngindrai opu.

¹⁹ Pwen Yesu isomwi nongna hu ipa, “Upwai ndrokonan isa kili wawu, Norun kamaí ara, ara andre kinmbusi melit kinna namiliwan mbukenan, ara pwi, andre kinmbusi sehe melit mepo inime Taman ita mbusiy, paratesah, tesah Taman ita mbusiy, Norun kamaí andre kinmbusiy tehen aliy i.

²⁰ Taman ara ndriyan imbuluhi Norun, pwen ipwaingani melit masih imbusiy iya kili yiy. Pwen Taman andre kipwaingani melit naman-dran kiramwaitiniy aro, pe mwoiwa wawu andre kihin.

²¹ Pe Taman ara ihingini ndramat imat, ara isa itine, pe iyki taleh iya kili hu. Pwen tehen aliy opu, Norun andre kiyki taleh kiya kili yiy mepo inamiliy para kiykiy kiya kili yiy.

²² Pe Taman andre kintamwanye nongan pwi, hapeko kintali tamwanye masih kinna kili Norun.

²³ Pwen andre hu kahaiyani ngala Norun, tehe hu ngara kahaiyani ngala Taman. Ndramat mepo kinhaiyani ngala Norun pwi, ara kinhaiyani ngala Taman mepo ipwandrisa Norun isa pwi.

²⁴ Upwai ndrokonan isa kili wawu, tehe hiyeh kihilingi nongno pe kipwotisingi lohongan kiya kili yiy mepo ipwandrisa yo usa, ara andre kiwiri taleh kinto-kinto pe andre kinwiri koran pwi. Yiy kintamwaitini kimat pe kinsa mwalen.

²⁵ Upwai ndrokonan isa kili wawu, tehe lang itapo isa, pe kinsa pwen, tehe hu ndramat kan-mat, ara andre hu kahilingi mbulukoyu Noru Ngindrai Kamaí, pe hu mepo hilingiy, ara andre hu koro mwalen.

²⁶ Pe Taman, ara yiy mbukena taleh, pwen

tehen aliy i, itali pwoke iya kili Norun para taleh kiro kili Norun i.

²⁷ Pe iyki pwoke nopwaran kinna kili yiy para kiramwanye hu ndramat, paratesah, yiy ara Noru Ndramat.

²⁸ Pwen mwoiwa wawu mbuna kihin kiya nongno iye, lang sih itapo isa, ara hu ndramat masih mepo hu kanmat hu tora ngarehu, ara andre hu kahilingi mbulu koyu Noru Ndramat

²⁹ pe hu kasa ngawan—pe hu mepo hu mbusi kultuw hiyan, ara andre hu katine pe hu koro mwalen. Pe hu mepo hu mbusi kultuw pwassin, ara andre hu katine pe hu kawiri korahu.

³⁰ Yo mbukeno kunlahiy para kumbusiy kinna pwoke to mbukeno, ara pwi, tesah uramwaniye, ara iho ndruwa tesah uhulingiy. Pe tamwanye to ara imwonen, pe kunto ndruwa namiliwo mbukeno ara pwi, hapeko uta ndruwa namiliwa Tomo mepo ipwandrisa yo.

Tiyeya Yesu

³¹ Kapa yo mbukeno kutiyani titiye to, pwen andre hu ndramat kanpwotisingi lohongahu pwi.

³² Pe hamou hirandron andre kitiyani namiliwo pwokeyan, pe upahasaniy tehe tiyeyan nakitiyani yo kiya aliy, ara ndrokonan.

³³ Pe wawu pwandrisa hu ndramat huya kili Yohanes pe yiy itiyani nongan ndrokonan.

³⁴ Pe kunamili titiye tahu ndramat pwi, hapeko upwai hu nongan ara para kisopwat wawu.

³⁵ Pe Yohanes itiyani yo, ara tehe sui sih mepo iyat pe iyki nganan, pe wawu pwesani nganan ara ndrangan niwen pwi.

³⁶ Titiye to, ara iramwaitiniy ta Yohanes. Paratesah, mbulen mepo Tomo iykiy isa kili yo, ara para kumbusiy kiya hapwen. Pe tesah urupo mbusiy, ara itiyani titiye ta Tomo mepo ipwandrisa yo.

³⁷ Pe Tomo mepo ipwandrisa yo usa, ara yiy mbukenan kintiyani yo. Pe wawu konho hilingi mbulukoyun pwi, pe akonho nime yiy pwi,

³⁸ pe nongnan i, ara kinto kili wawu pwi. Paratesah, wawu kanpwotisingi lohonga wawu kinna kili yiy mepo ipwandrisa yo usa, ara pwi.

³⁹ Wawu ngara kanime nokulani Nongan Haiyan, paratesah, wawu lohonganiny tehe wawu mbusiy tehen tora, pwen andre wawu kawiri taleh kinto-kinto. Hu Nongan Haiyan ara, ara itiyani yo.

⁴⁰ Hapeko wawu mbuwali wawu para akasa kili yo para akawiri taleh.

⁴¹ Pe kunnamiliy para ndramat kihari ngolo, ara pwi,

⁴² hapeko upahasani wawu. Upahasaniy tehe ndriya wawu, ara kinmbuluhi Ngindrai pwi.

⁴³ Pe yo usa ara iya ngala Tomo, pe wawu kanpa hiyan sato pwi, hapeko kapa hamou kisa kiya ngalan mbukenan, ara andre wawu kapa hiyan katan.

⁴⁴ Pwen andre wawu kapwotisingi lohonga wawu tapeh, kapa hamou kiro hari ngala hamou, hapeko wawu konho nohonou para kawiri pwe-sai kiyau kili Ngindrai hamou opu, ara pwi.

⁴⁵ Pe wawu mbuna akapa ndre yo andre kuiki wawu kaya nongan kiro mbulmara Tomo. Ndra-

mat mepo nakiyki wawu kaya nongan, ara Mose, yiy mepo wawuiki lohonga wawu iytan.

⁴⁶ Pe kapa wawu pwotisingi lohonga wawu iya kili Mose, pwen andre wawu kapwotisingi lohonga wawu kisa kili yo, paratesah, titiye irat-uluwiy, ara ato.

⁴⁷ Hapeko kapa wawu kanpwotisingi lohonga wawu kinna nongan mepo Mose kintatuluwiy pwi, pwen andre wawu kapwotisingi lohonga wawu kiya tesah urupo pwai iye tapeh?”

6

Yesu iyki anandrinai iya kili hu ndramat mayipou

¹ Pe iyamulan hape, Yesu isingondriti Ndran makaiye Kaliliyy iya haroh, (pe ngalan handra, ara Tiperiyus.)

² Pwen hu ndramat soyo-soyon iya huro ndruwan, paratesah, hu nime hu ndraikiya kaip-isa pwoke mepo kinmbusiy pwen iya kili hu ndramat humwa.

³ Pwen Yesu ingas iya parangondron sih pe impwan iya sura ndramiran hu.

⁴ Pe Lang Para Kasoulani lang para Pasopa tahu Yutah, ara kinsa pakeh.

⁵ Pe Yesu maran itandras pe inime hu ndramat soyo-soyon iya, huropo husa kili yiy, pwen ipwai iya kili Pilip ipa, “Andre tukasou ndrinanohun kiro aleheh para hu ndramat aripo hukayan?”

⁶ Yiy isok para kinohonou Pilip opu, hapeko kinpahasani tesah andre kimbusiy.

⁷ Pwen Pilip isomwi yiy ipa, “Kapa tukasowani ndrinanohun kiya singayai silwa* malpou para kene ndramat kiho walah androlwoh, ara kinlahi hamou-hamou tahu kiyan pwi!”

⁸ Pwen ndramiran hamou ngalan Antruw, nali Simon Pita mendreheh, ipwai ipa,

⁹ “Wihou hamou iripo iye, ara ndrinanohun mayimbut, pe ni malmou mendreheh imira kili yiy. Hapeko andre kilahi hu ndramat soyon aro tapeh?”

¹⁰ Pe Yesu ipa, “Akapwai kiya kili hu ndramat para hukampwan.” Pe hape ariya, ara ndromn-driu soyon iya iro aliy, pe hu ndramat kamai, ara humpwan huro ara, ara tehe mayipou (5,000).

¹¹ Pwen Yesu iwiri ndrinanohun, irawuloh, pe itainganiy iya kili hu ndramat mepo huro pwan, pe hupo, ara iya namiliwa hu kopu. Pe imbusi tehen aliy o iya ni yi.

¹² Pe huyan pe hu humosuhu, pwen ipwai iya kili ndramiran hu ipa, “Akambultani ndritikehu, pe mbuna akapwalnganiy.”

¹³ Pwen hu mbultani ndritike hu, ara iya ndrop mandropwa songui pe luhat iyau ndrinanohun mayimah mepo humbusiy iyau palei, pe iyau ndritike hu mepo hu kanyan pwen ara.

¹⁴ Pe iya mulan hu ndramat hu nime hu ndraikiya kaipisa pwoke mepo Yesu kinmbusiy, pwen huropa, “Ndrokonan masih, iye ara Poropet mepo Ngindrai ipa andre kisa kol pwan.”

* **6:7:** Kene ndramat hamou para hayou sahin

¹⁵ Pe Yesu kinpahasaniy tehe hu pakasa para karakekeyani yiy para kirayah king tahu, pwen yiy mbukenan itali hu pe iyau iya ngondron sih.

Yesu irikai ndrita ndran

¹⁶ Pe kol iropiyah, pwen ndramiran hu ara hulai huya ndran makaiye.

¹⁷ Pwen huya his iya nondriya ndroi hakou para hu kasingondriti ndran makaiye pe hukaya Kapernawum. Pe iro mwonen ara, ara kol kinlokuh, pe Yesu kinna rayah kinna kili hu mapu.

¹⁸ Pwen pe nohai pwokeyan imum pe nowei ara iro talon.

¹⁹ Pe hu popahau huya ndrohongan tehe kilomita yimingah ndre anongah, pwen hu nime Yesu, ara iro tokai ndrita ndran, iropo isa kili hu, pwen pe hunoh mimi hu.

²⁰ Hapeko ipwai iya kili hu ipa, “Wawu mbuna akanoh! Aripo yo kopu.”

²¹ Pwen hupwes para hu kawiri yiy kiya nondriya ndroi, pe indrou pwi ko, ndroi iya rayah iya poholeng mepo hu pakaya aliy.

²² Pwen iya lang sih i, hu ndramat soyon huro haroh para ndran makaiye, ara hu yirowei tehe ndroi hakou opu iro, pe Yesu, ara kinhis ndroi kinna polo ndramiran hu pwi, hapeko ndramiran hu kopu huyau.

²³ Pe hu ndroi hayah para Tiperiyus, ara hu kansa pakeh kili kol mepo Yapan irawuloh iya ndrinanohun pe huyan huro aliy.

²⁴ Pe iro mwonen hu ndramat soyon ara hu yirowei tehe Yesu pe ndramiran hu konto ariya

pwi, pwen hu his huya hu ndroi pe huya Kaper-nawum para hu kaya ten Yesu.

Yesu ara ndrinanohun para taleh

²⁵ Pe iro mwonen huya kahi yiy huya haroh para ndran makaiye, pwen husok yiy hupa, “Ndramat para hinonou, wou asa iye kahaleh?”

²⁶ Pwen Yesu isomwi hu ipa, “Upwai ndrokonan isa kili wawu, wawu toraten yo, ara wawu kannime hu ndraikiya kaipisa pwoke pe wawu sa, ara pwi, hapeko wawu kanyan ndrinanohun pe wawu pep, pwen wawu sa.

²⁷ Pe wawu mbuna akapo mbulen kiya anandrinai mepo andre kiya mwomwan, hapeko kiya anandrinai para taleh mepo andre kinto-kinto. Pe anandrinai ara, ara Noru Ndramat andre kihang wawu. Pe Norun, ara Ngindrai Tamarou kiniyki kinima songot para kipa hiyan kiyatan.”

²⁸ Pwen husok yiy hupa, “Andre yowu kambusi tesah kiya mbulen mepo Ngindrai inamiliy?”

²⁹ Pe Yesu isomwi hu ipa, “Mbulya Ngindrai, ara aro, para lohonga wawu kipwotisingi yiy mepo kinpwandrisa yiy kinsa.”

³⁰ Pwen husok yiy hupa, “Sehe ndraikiya kaipisa pwoke andre ambusiy, pwen andre yowu kanime pe andre lohonga yowu kipwotisingi wou kiya aliy? Pe andre ambusi tesah?

³¹ Pe tumbu yowu hu, ara huyan manna iro kol ndrohoyin, tehe pwayan kinpwai ipa: ‘Thang hu ndrinanohun para kol paingan yang pe huyan.’[†]

[†] **6:31:** Rakuhuye 16:4, Nehemaya 9:15 Waliy 78:24,25

³² Pwen Yesu ipwai iya kili hu ipa, “Yo upwai ndrokonan isa kili wawu tehe Mose, ara kiniyki ndrinnanohun para kol paingan yang, ara pwi, hapeko Tomo, ara yiy mepo iyki ndrinnanohun ndrokonan para kol paingan yang.

³³ Pe ndrinnanohun ta Ngindrai, ara yiy mepo iyau kol paingan yang isa pwan pe iyki taleh isa kili hu ndramat para kol pwan.”

³⁴ Pwen hupa, “Namandran, ahang yowu ndrinnanohun ara, lang masih.”

³⁵ Pe Yesu ipwai ipa, “Yo ara ndrinnanohun para taleh. Pe yiy mepo kisa kili yo, ara andre kinmundrui pwi, pe yiy mepo kipwotisingi lohongan kisa kili yo, ara andre koyun kinsapak pwi.

³⁶ Pe tehe kunpwai kinsa kili wawu, wawu kanime yo, hapeko lohonga wawu kinpwotisingi yo mapu ko.

³⁷ Hu ndramat masih mepo Tomo iykiy isa kili yo, ara andre hu kansa kili yo, pe andre kunrasse hu kanyau pwi.

³⁸ Yo uyau kol paingan yang usa pwan, ara para kunmbusi namiliwo pwokeyan pwi, hapeko para kumbusi namiliwai pwokeyan ata yiy mepo ipwandrisa yo usa.

³⁹ Pe iye, ara namiliwai pwokeyan ta yiy mepo ipwandrisa yo usa, tehe andre kuntali hamou tahu ndramat masih mepo kiniykiy hu pwen kansa kili yo, ara pwi, hapeko andre kuhingini hu katine kiro mwonen lang iya hapwen masih.

⁴⁰ Pe namiliwai pwokeyan ta Tomo, ara hu masih mepo hu kanime Norun, pe hu kapwotisingi lohonga hu kiya kili yiy, ara andre hu

kawiri taleh kinto-kinto. Pe andre kuhingini hu katine kiro mwonen lang nakiyahapwen.”

⁴¹ Pwen hu ndramira Yutah huhilingi nongnan mepo ipwai, pwen huro pangulungun soyon, paratesah ipa, “Yo, ara ndrinanohun mepo iyau kol paingan yang pe isa pwan.”

⁴² Pwen hupa, “Iye ara Yesu mepo noru Yosep kamai ara, mepo taman pe tinan tupahasani hilu? Pe paratapeh pe mahapo itapa, ‘Yo uyau kol paingan yang usa pwan’?”

⁴³ Pwen Yesu isomwi hu ipa, “Wawu mbuna kapanguluwaniy mwalinga wawu.

⁴⁴ Kinlahi ndramat hamou kinsa kili yo pwi, kipoo Tomo mepo ipwandrisa yo, ara kiluwi lohongan kisa kili yo. Pwen andre kuhingini yiy kitine kiro lang kiyahapwen.

⁴⁵ Pwayan kinpwai pwen ita puk tahu poropet ipa: ‘Ngindrai andre kihinuwani hu.’[‡] Pe hu mepo huwiri hinonou pe huhilingi nongan iyau kili Tomo, ara andre hu kasa kili yo.

⁴⁶ Pe hamou kinnime Tomo pwi, yiy mepo ata Ngindrai opu, ara yiy opu inime Tomo.

⁴⁷ Pe upwai ndrokonan isa kili wawu, yiy mepo kipwotisingi lohongan, ara andre kiwiri taleh kinto-kinto.

⁴⁸ Pe yo, ara ndrinanohun para taleh.

⁴⁹ Pe tumbu wawuhu, ara huyan manna iro kol ndrohoyin, hapeko hu kanmat.

⁵⁰ Hapeko iye, ara ndrinanohun mepo iyau kol paingan yang pe isa pwan, pe yiy mepo kiyan ndrinanohun iye, ara andre kinmat pwi.

[‡] 6:45: Yisayah 54:13

51 Yo ara ndrinanohun para taleh, pe yo ara uyau kol paingan yang pe usa kol pwan. Pwen kapa hamou kiyan ndrinanohun iye, ara andre kiro mwalen lang masih. Pe ndrinanohun ara, ara nombuwe mepo andre kuikiy tehe taleh kiya kili hu ndramat para kol pwan.”

52 Pwen hu Yutah hurakokowai mwalinga hu hupa, “Tehen tapeh pe ndramat aro ipa andre kiyki sangin kisa kili worou pe tukayan?”

53 Pwen Yesu ipwai iya kili hu ipa, “Upwai ndrokonan isa kili wawu, kapa wawu kaniyan sangi Noru Ndramat, pe kanyin ndreyen pwi, pwen andre wawu konto mwalen pwi.

54 Hu mepo hu kayan sangi pe hu kaimwi ndreye, ara andre hu kawiri taleh kinto-kinto. Pe andre kuhingini hu katine kiro mwonen lang khipwen.

55 Pe sangi, ara anandrinai ndrokonan, pe ndr-eye, ara ndran ndrokonan.

56 Pwen yiy mepo kiyan sangi pe kiyin ndreye, ara iripo sura yo, pe yo uta sura yiy.

57 Pwen tehe Tomo mepo ita mwalen ipwandrisa yo, pwen urupo mwalen ara iya pwoke ata Tomo kopu, pwen yiy mepo kiwiri yo tehe anandrinan, ara andre kiro mwalen, paratesah, iyau kili yo kopu.

58 Pwen iye, ara ndrinanohun mepo iyau kol paingan yang isa. Pe hu tumbu wawuhu, ara huyan manna pe humat, hapeko yiy mepo kiyan ndrinanohun iye, ara andre kiro mwalen kinto-kinto.”

⁵⁹ Pe Yesu ipwai toro, ara iro mwonen iro hinuwani hu ndramat huro nondriya yumwa mbultere ta hu Yuta iro kol Kapernawum.

Hu ndramira Yesu soyon hu tali yiy

⁶⁰ Pe iro mwonen huhilingi nongnan aro, pwen ndramiran hu soyon hupa, “Hinonou aro, ara ingandrah, hiyeh ilahiy para kiwiri y pe lohongan kileu kaliy?”

⁶¹ Yesu kinyirowei tehe ndramiran hu, ara huro panguluwani nongan aro, pwen ipwai iya kili hu ipa, “Nongan iye iratti lohonga wawu, ndre?”

⁶² Pe kapa wawu kanime Noru Ndramat kimui kiya hape mepo mamu iro aliy isa, pwen tehen tapeh?

⁶³ Mwoiwan Haiyan iyki taleh, pe pwoke ta ndramat, ara mwaihei opu. Pe hu nongan mepo kunpwai kinsa kili wawu, ara mamwoiwan pe mataleh.

⁶⁴ Hapeko hayah tawawu, ara akanpwotisingi lohonga wawu pwi.” Yesu, ara kinpahasaniy pwen mamu kinna tehe ndramat mepo kinpwotisingi lohongan pwi pe andre kiratuni yiy.

⁶⁵ Pe Yesu iro wong manau ipa, “Tunan aro ko, kunpwai kinsa kili wawu, tehe kinlahi hamou kisa kili yo pwi kipoo Tomo kisomwi yiy.”

⁶⁶ Pwen iro mwonen ara, ndramiran hu soyon iya, ara hutali yiy pe hu konho ndruwan pwi.

⁶⁷ Pwen Yesu isok ndramiran hu songui pe lumou ipa, “Kiya, wawu namiliy para nakatali yo pe wawu nakayau i?”

⁶⁸ Pwen Simon Pita isomwi yiy ipa, “Yapan, andre yowu kaya kili hiyeh yi? Hu nongan para

taleh mepo andre kinto-kinto, ara ita kili wou opu.

⁶⁹ Yowu pwotisingi lohonga yowu, pe yowu pahasaniy tehe wou, ara Haiyan Hamou opu ta Ngindrai.”

⁷⁰ Pwen Yesu isomwi hu ipa, “Yo kuntakinima wawu songui pe lumou, hapeko hamou tawawu, ara payit hamou!”

⁷¹ Pe Yesu ipwai, ara iyata Yutas, mepo noru Simon Yiskariyot kamai, pe yiy ara hamou tahu ndramiran songui pe lumou mepo kamulan andre kiratuni yiy.

7

Yesu iya koyum Lang Para Kasoulani lang para hu Yopai

¹ Iyamulan hape, Yesu iya rakaiyani kol naman-dran hape Kaliliy, pe mbuwalin para kiya yau kol namandran hape Yutiyah, paratesah, hu pohon ta hu Yutah para ariya, ara huro longe yiy para hu katingundrun.

² Hapeko Lang Para Kasoulani lang mepo hu Yutah kalohongani lang huro nondriya hu yopai nakisa pakeh.

³ Pwen nali Yesu hu hupwai iya kili yiy hupa, “Wou atali iye pe aya kol namandran hape Yutiyah, pwen andre ndramiram hu kanime hu ndraikiya pwoke ambusiy.

⁴ Kapa hamou inamiliy para kimbusi melit kiro mbulmara hu ndramat, ara kinho mbusi melit kokohon pwi. Kapa nambusiy tehen tora, pwen apwaingani wou aya mbulmara hu ndramat.”

⁵ Paratesah, nalin hu imwonen, ara hu kanpwo-tisingi lohongahu kinna kili yiy pwi yi.

⁶ Pwen Yesu ipwai iya kili hu ipa, “Lenge, para kupwaingani yo, ara mapu, hapeko wawu ara lang masih ita hiyan o isa kili wawu.

⁷ Hu ndramat para kol pwan, ara andre hu kanmwisnani wawu pwi, hapeko andre hu kamwisnani yo, paratesah, titiye mepo utiyaniy, ara ipwaingani kultuwayi hu pwassin.

⁸ Pwen wawu kaya Yon. Yo ko lenge para kuya Yon ara mapu, paratesah, lenge imwonen, ara kinsa rayah mapu.”

⁹ Yesu ipa tora iya kili hu, pe yiy iye ndron kol Kaliliyy.

¹⁰ Pwen nalin hu mendreheh kanyau kannu Yon, pe yiy iho ndruwahu yi, hapeko kinna ngawan pwi, iya iho kohon o.

¹¹ Pe huro nondriya yon ara, ara hu Yutah huro ten yiy pe huro sok hupa, “Ndramat ara aleheh?”

¹² Pe hu ndramat soyon iya, ara huro pangu-luwani Yesu mwalingahu, hayah tahu huropa, “Yiy ara ndramat hiyan.” Pe hayah tahu yi hupa, “Pwi, yiy ngara kipwasike hu ndramat.”

¹³ Hapeko kinlahiy para hamou tahu kipwarai kiya ngawan, ara pwi, paratesah, hunoh ta hu pohon tahu Yutah.

Yesu ihinuwani hu ndramat iro Yon

¹⁴ Pe huro nondriya Yon imwonen, pwen Yesu iya kowa yumwa totohun namandran pe iro hinuwani hu ndramat.

¹⁵ Pwen hu pohon tahu Yutah, ara lohongahu indrap pe hupa, “Ndramat ariyo iwiri lohongai

para hinonou tapeh, mepo kinna nondriya handra hinonou pwi?”

¹⁶ Pwen Yesu isomwi hu ipa, “Hinonou to, ara ato mbukeno pwi, hapeko iyau kili yiy mepo ipwandrisa yo usa.

¹⁷ Kapa hamou kinamiliy para kimbusi namiliwa Ngindrai, pwen andre kipahasaniy tehe hinonou to iyau kili Ngindrai, ndre urupo pwai iyau lohongo mbukeno.

¹⁸ Pwen yiy mepo kiwong kiyau pwoke nopwaran tan mbukenan, ara isikiye yiy mbukenan, hapeko yiy mepo iwiri pwoke nopwaran iyau kili yiy mepo ipwandrisa yiy isa, ara ngara kiwong ndrokonan, pe hape kwasoyou kinto kili yiy pwi.

¹⁹ Mose kiniyki nongan para pwahanou kinsa kili wawu, ndre? Hapeko hamou tawawu kinpwotisingi lohongan kinna nongan para pwahanou, ara pwi. Pwen paratapeh wawu tora nohonou para wawu pakatingundru?”

²⁰ Pwen hu ndramat soyon ara husomwi Yesu hupa, “Wou ara sinai ita ndritam, hiyeh iripo nohonou para pakitingundrum?”

²¹ Pwen Yesu ipwai iya kili hu ipa, “Umbusi ndraikiya pwoke handra pe wawu lohonge ndrit.

²² Mose ipwahanou wawu para wawu kasondriti sangi wawu, pe pwahanou para sosondrih, ara kinyau kili Mose pwi, hapeko iyau kili hu tumbu wawu hu. Pe iro mwonen lang Sapat, ngara wawu kasondrih sangi mbunah hamou.

²³ Pwen kapa mbunah hamou kasondriti sangin kiro mwonen lang Sapat, hapeko pwahanou

ata Mose, ara akandrihisaniy pwi, pwen parat-apeh pe ndrina wawu ilokuh sato para usopwoy-ani ndramat hamou iya hiyan, iro mwonen lang Sapat?”

²⁴ Wawu mbuna kanimnim kiya melit para ngawan pe akaranonoye, hapeko akaranonoye kimwonen o.

Yesu yiy Kristus, ndre?

²⁵ Pwen yihu ndramat hayah para Yerusalem, ara husok hupa, “Iye ara ndramat mepo hu pakanohonou para hu pakatingundrun ara, ndre?”

²⁶ Akanime, yiy iripo wong iya mbulmarahu ndramat, pe hamou kinwong sahin nongan kinna kili yiy pwi. Pe hu ndramat huhohin, ara hu kanpahasaniy tehe yiy, ara Messayah, ndre pwi?

²⁷ Hapeko worou tupahasani ndramat aro para aleheh, pe kapa Kristus kisa, pwen andre hamou kinpahasani yiy iyau aleheh, ara pwi.”

²⁸ Pwen Yesu iro hinuwani hu ndramat manau pe iwayeh namandran iro kowa yumwa totohun namandran ipa, “Ehe! Wawu pahasani yo, pe wawu pahasaniy yo para aleheh. Pe kuns a iye kinna lohongo mbukeno, ara pwi, hapeko yiy mepo ipwandrisa yo, ara yiy ndrokonan, pe wawu kowu tan.

²⁹ Hapeko yo, ara upahasani yiy, paratesah, yo uyau kili yiy, pe yiy ipwandrisa yo.”

³⁰ Huhilingi nongan aro, pe hu nohonou para kambultuwe tahatini yiy, hapeko lengen ara mapu kinsa, pwen ndramat hamou kinmbultuwe tahatini yiy pwi.

³¹ Hapeko hu ndramat soyon iya huro mwalingahu ndramat soyo-soyon ara, ara huiki lohongahu ndrision iya kili yiy. Pe hupa, “Kapa Mesayah kisa, andre kimbusi hu ndraikiya kaipisa pwoke soyon kiramwaitini ndramat aro ngara kimbusiy, ndre pwi?”

³² Pe hu Parisiy, ara huhulong hu ndramat soyo-soyon ara huro panguluwani hu nongan aro iya kili yiy. Pwen hu pris huhohin ta hu pris masih, pe hu Parisiy, hu pwandrisa hu ndramat para memerani yumwa totohun namandran para hukaya mbultuwe tahatini yiy.

³³ Pwen Yesu ipa, “Lenge para kuro sura wawu, ara mulai o, andre kuro sura wawu, pwen andre kumui kuya kili yiy mepo ipwandrisa yo.

³⁴ Pe andre akaten yo, hapeko andre akankahi yo pwi, pe hape aleheh nakuro aliy, ara akanlahiy para akasa aliy pwi yi.”

³⁵ Pwen hu pohon para Yutah huro wong iya kili hamou-hamou tahu huro pa, “Ndramat aro nakiya aleheh mepo tukanlahiy para tukankahi yiy pwi? Pe yiy andre kiya kili ndramirarou hu mepo hu masumbuwe hu tora kene kili hu ndramira Krik, ndre? Pwen andre kihinuwani hu ndramira Krik.

³⁶ Pwen hupa, mbulndroiya nongnan mepo ipwai ara, ara ipa tesah ndrokonan, mepo ipa, ‘Andre akaten yo, hapeko andre akankahi yo pwi, pe hape aleheh nakuro aliy, ara akanlahiy para akasa aliy pwi.’ ”

³⁷ Pwen iro mwonen lang mepo Yon nakiyahapwen kiya aliy, Yesu itine pe iwong namandran iya ipa, “Kapa ndramat hamou koyun kisapak, pwen

kisa kili yo, pe andre kuhan yiy hapesah para kiyin.

³⁸ Pwen kapa ndramat hamou kipwotisingi lohongan kisa kili yo, pe tehe Nongan Haiyan kinpwai, tehe andre ndran para taleh kirah kiyau kili yiy.”*

³⁹ Pe ndroiya nongnan, ara ipwai iyata Mwoiwan Haiyan, tehe hu mepo hupwotisingi lohongahu iya kili yiy, andre kamulan hukawiri Mwoiwan Haiyan. Pe iro matnen ara isa, ara Mwoiwan Haiyan kinsa mapu, paratesah, Ngindrai kinhari ngala Yesu mapu.

⁴⁰ Pe iro mwonen huhulingi hu nongnan aro, pwen hayah tahu hupa, “Ndramat iye, ara yiy Poropet.”

⁴¹ Pe hayah tahu hupa, “Yiy ara Messayah.” Pe hayah husok hupa, “Messayah andre kiyau Kaliliyy tapeh?

⁴² Pe Nongan Haiyan kinpwai pwen tehe Messayah andre kiyau ndraye Tepit, pe kiyau Petlehem, kol ngawan mepo Tepit ngara kiro aliy, ndre pwi?”†

⁴³ Pe tunan Yesu kopu, pwen hu ndramat ara, ara hu masilpat.

⁴⁴ Pe hayah tahu hu pakambultuwe tahatini yiy, hapeko hamou tahu kinmbultuwe yiy pwi.

Hu Pohon tahu Yutah hu kanpwotisingi lohongahu pwi

* **7:38:** Nongan sahin kinto nongna Yapan iya harong tehe nongan Yesu ipohowei iripo iye pwi. Hapeko kannime iya Yisayah 44:3, pe Pwanpwan 18:4 † **7:42:** Anime Samuwel 7:12, Waliy 89:3-4, 132:11, Yeremayah 23:5, Malakai 5:2, Matyu 2:5-6, Luk 2:4

⁴⁵ Pwen hu makundrayen para memerani yumwa totohun namandran, ara humui huya kili hu pris huhohin ta hu pris masih, pe hu Parisiy. Pwen hu pris pe hu Parisiy ara husok hu, hupa, “Paratapeh pe wawu mbultuwe tahatini yiy kinsa pwi?”

⁴⁶ Hu ndramat para memerani yumwa totohun namandran hupa, “Hamou kinho wong tehe ndramat iye iripo wong, ara pwi.”

⁴⁷ Pwen hu Parisiy hupa, “Wawu torapa yiy ipakarawani wawu yi?”

⁴⁸ Pe hamou ta hu ndramat ihohin, ndre hamou ta hu Parisiy, ara yihu pwotisingi lohongahu iya kili yiy, ndre pwi?

⁴⁹ Hu ndramat mepo hu kanpahas kinna nongan para pwahanou pwi, ara Ngindrai kiniten anna hu.

⁵⁰ Pe Nikotemus ara mamu iya nime Yesu, pe yiy hamou tahu yi, yiy isok ipa,

⁵¹ “Nongan para pwahanou torou ipa hiyan para tukaiki hamou kiya nongan, ndre tukahilingi yiy kiwong namu na, pwen andre tukapahas kiya sehe melit imbusiy, ndre pwi?”

⁵² Pwen husomwiy hupa, “Wou para Kaliliyy i, ndre? Anime nongan hiyan,‡ tehe poropet hamou, ara andre kinyau Kaliliyy pwi.”

⁵³ Pwen hu ndramat masih hamou-hamou humui huya suwe hu.

8

¹ Pwen Yesu iya Ngondron para hu Holip.

‡ 7:52: Anime Yohanes 7:41-42

² Pe makohun opu iya nondriya kowa yumwa totohun namandran paiwe, pe hu ndramat soyon iya husa wule pe hurahakowan, pwen impwan para kihinuwani hu.

³ Pwen hu ndramat ngara kahinuwani nongan para pwahanou, pe hu Parisiy, ara hu wiri pihin hamou para pilah iya iro tine mbulmara hu ndramat.

⁴ Pe hupwai iya kili Yesu hupa, “Ndramat para hinonou, pihin iye hukahi yiy imbusi kultuw para pilah.

⁵ Pe ita nondriya Nongan para Pwahanou, ara Mose kinpwandrandrahani rou tehe, kapa hu pihin hu kambusi kultuw para pilah tehen toro, ara andre kasolpwa hu kiya pat. Pe wou andre apa tesah kaliy?”

⁶ Hupa toro para hupa kapakarawani yiy, pwen andre hu kaiki yiy kiya nongan. Hapeko Yesu itukuruhu iya pwan pe iro ratuluwi nongan iya pwan iya kopwo niman.

⁷ Pe huro wayani yiy iya soksok manau, pwen itandras pe ipwai iya kili hu ipa, “Kapa hamou tawawu pakut mwomwan kinto kili yiy pwi, pwen yiy kimu pe kisolpwa pihin ara kiya pat sih.”

⁸ Pwen itukuruhu iya pwan paiwe, pe iro ratuluwi nongan iya ndrita pwan.

⁹ Iro mwonen hu hilingiy toro, pwen huro tan hamou-hamou, hu parangoloh, ara hutan imu. Pe Yesu kopu ara iro, iyapolo pihin ara iro tine manau.

¹⁰ Pwen Yesu itandras pe ipa, “Nam, hu ndramat masih aleheh? Hamou kinto para kiyki

koram pwi, ndre?”

¹¹ Pwen pihin ara ipa, “Namandran! Hamou kinto pwi.” Pe Yesu ipa, “Yo andre kuniyki wou kinna nongan pwi yi. Aya pe mbuna ambusi pakut mwomwan paiwe yi.”

Yesu ara ngana kol pwan

¹² Yesu iwong paiwe iya kili hu ndramat i, ipa, “Yo ara ngana hu ndramat kol pwan. Pe sehe ndramat kiro ndruwo, ara andre kinrikai lokuhan pwi, hapeko ngana taleh andre kiro kili yiy.”

¹³ Pwen hu Parisiy hu hilingiy pe hupwai hupa, “Wou ara ata tiyani titiye tam mbukenam. Titiye tam, ara andre kinluwi lohongahu ndramat pwi.”

¹⁴ Pwen Yesu isomwi hu ipa, “Konan kutiyani titiye to mbukeno, titiye to ara iluwi lohongahu ndramat, paratesah, upahasani hape aleheh uyau aliy, pe hape aleheh andre kumui kuya aliy. Hapeko wawu, ara wawu kowu hape aleheh uyau aliy usa ndre hape aleheh nakuya aliy.

¹⁵ Wawu ramwanye hu ndramat ara iya lohonga ndramat, hapeko yo kunhoiki kora kultuw mwomwan kinna kili hamou pwi.

¹⁶ Pe kapa kuiki ndramat kiya nongan, pwen lohongai andre kuikiy ara imwonen, paratesah, yo kunho mbusi melit kinna lohongo ko pwi. Tomo mepo ipwandrisa yo, ara iripo ramwanye sura yo.

¹⁷ Pe pwayan kintatuluwi pwen ita Nongan para Pwahanou tawawu, ara ipa, titiye tahilu ndramat malmou kiya wule handra ko, ara ndrokonan.

¹⁸ Pe yo ara utiyani titiye to, kultuwayi pe mbulyo mbukeno, pe Tomo mepo ipwandrisa yo, ara iripo pwokeyani titiye to.”

¹⁹ Pwen husok yiy hupa, “Pe Tamam ita aleheh?” Pe Yesu isomwi hu ipa, “Tana wawu ta Tomo ndre yo, ara pwi. Kapa akapahasani yo, pwen andre akapahasani Tomo yi.”

²⁰ Pe nongan aro, ara iwong iro mwonen iro hinuwani hu ndramat huro yumwa totohun namandran pakeh kili hape aleheh hu ngara kaiki yukyuk kiya aliy. Hapeko hu kanmbultuwe tahatini yiy pwi, paratesah, lengen ara kinsa mapu.

²¹ Pwen Yesu iwong porosih i iya kili hu ipa, “Yo nakuyau, pe andre wawu katen yo, pe andre wawu kamat kiya pakut mwomwan ta wawu. Pe hape aleheh nakuya aliy, ara andre wawu kansa aliy pwi.”

²² Pwen nongnan, ara imbusi hu pohon para Yutah hu soksok hupa, “Andre yiy mbukenan kitingundrun? Paratapeh ita pwai ipa, ‘Hape aleheh nakuya aliy, ara andre wawu kansa aliy pwi?’”

²³ Pwen ipo sura nongnan ipa, “Wawu ara para pwan, pe yo ara para paingan. Pe wawu ara para kol pwan, pe yo, ara para kol pwan iye pwi.

²⁴ Pe kunpwai kinsa kili wawu tehe andre wawu kamat kiya hu pakut mwomwan ta wawu; kapa akahambuwali wawu pe akanpwotisingi

lohonga wawu tehe Yo, ara Yiy pwi,* pwen andre akamat kiya hu pakut mwomwan tawawu.”

²⁵ Pwen husok hupa, “Pe wou hiyeh?” Pe Yesu isomwi hu ipa, “Yo ara yiy mepo kunpwai pwen kinsa kili wawu.

²⁶ Pe nongan hitun iripo kili yo para ku-ramwanye hu kultuwayi wawu. Pe yiy mepo ipwandrisa yo, ara nongnan ndrokonan. Pe tesah uhulingiy kili yiy, ara nongan ara ko, andre kupwai kiya kili hu ndramat para kol pwan.”

²⁷ Pe lohongahu kinileu pwi tehe iro wong iya kili hu, ara iro tiyani Taman.

²⁸ Pwen Yesu ipwai iya kili hu ipa, “Kapa wawu kahari ngala Noru Ndramat, pwen andre wawu kapahasaniy tehe Yo, ara Yiy ara, pe andre kunmbusi melit kinna lohongo ko mwaihei o pwi, hapeko upohowe tesah Tomo kinhinuwani yo kinna aliy.

²⁹ Pe yiy mepo ipwandrisa yo usa, ara iripo sura yo, pe kintali yo para yo ko kuro, ara pwi. Paratesah, hu melit ngara kuro mbusiy, ara ngara kipwesani yiy.”

³⁰ Pe iro mwonen iropa hu melit aro, ara hu soyon iya huiki lohongahu ndrision yia kili yiy.

Hu noru Apraham

³¹ Pe Yesu ipwai iya kili hu ndramira Yutah mepo hu pwotisingi lohongahu iya kili yiy, ara

* **8:24:** Ita Rakuhuye 3:14, Ngindrai iwong iyasura Mose, pe ipohowe ngalan mbukenan toro, “Yo mbukeno uropo toro.” Pe mahapo Yesu iho ndruwa kultuw ara pe ipohowe yiy tehen aliy. Hapeko hu ndramat hu kowu iya nongan mepo ipwai. Kanime Yohanes 6:20, pe 8:28, pe 8:58, pe 13:19

ipa, “Kapa wawu kapwotisingi hinonou to, pwen wawu, ara ndramiro imwonen.

³² Pwen andre wawu kapahasani nongan ndrokonan, pe nongan ndrokonan andre kimbusi wawu koro mwoimwoi.”

³³ Pwen hu somwi yiy hupa,[†] “Yowu ara ndraye Apraham, pe yowu konto pwandrendres ta ndramat hamou pwi. Pe para tapeh pe apa andre yowu koro mwoimwoi?”

³⁴ Pe Yesu isomwi hu ipa, “Upwai ndrokonan isa kili wawu, hu masih mepo hu mbusi hu pakut mwomwan, ara hu pwandrendres o mwaihei para pakut mwomwan.

³⁵ Pwen ndramat para pwandrendres o mwaihei, ara kinho kuw kintopolo hu ndrai sih atan pwi, hapeko norun kamai andre kikuw kintokinto.

³⁶ Pwen pe kapa Noru Ndramat kimbusi wawu koro mwoimwoi, ara andre akoro mwoimwoi ndrokonan.

³⁷ Upahasaniy tehe wawu, ara ndraye Apraham, hapeko wawu tora nohonou para nakatingundru, paratesah, ndrohonoku nongno kinto ndriya wawu pwi.

³⁸ Yo urupo pohowe nongan iya hu melit mepo Tomo kinpwainganiy kinsa kili yo, pe wawu ngara kambusi hu melit wawu hilingiy iyau kili hu tama wawu.”[‡]

³⁹ Pe husomwi yiy hupa, “Apraham ara tama yowu.” Pwen Yesu ipa, “Kapa wawu ndraye

[†] 8:33: Matyu 3:9, pe Luke 3:8 [‡] 8:38: Hu ndramat hayah hupahas iya lohongai, ara hupa andre nongan iye, ara tukarapaiwaniy toro, “Wawu kambusi hu melit Tama wawu ipwai para wawu kambusiy”

Apraham, pwen andre akoro mbusi hu melit Apraham ngara kimbusiy.

⁴⁰ Yo ara upohowe nongan masih ndrokonan uhulingiy iyau kili Ngindrai, pe mahapo wawu toraten sai para akatingundru. Pe kultuw ara, ara Apraham kinho mbusiy pwi.

⁴¹ Wawu tora mbusi hu melit tora, ara ndriina tama wawu mbukenan.” Pwen hupwai iya kili yiy hupa, “Yowu ara mbunah para payango sai pwi, yowu ara noru Ngindrai, pe yiy opu ara Tama yowu.”

⁴² Pwen Yesu ipwai iya kili hu ipa, “Kapa Ngindrai ara Tama wawu, pwen wawu andre kanamili yo, paratesah, uyau kili Ngindrai pe mahapo usa urupo iye. Pe yo mbukeno kunsu pwi, hapeko yiy ipwandrisa yo usa.

⁴³ Paratapeh pe nongno ara kinileu kinsa kili wawu pwi? Paratesah, akanlahiy para akahalingi tesah urupo pwai pwi.

⁴⁴ Pwen wawu tama wawu ara sinai, pe wawu namiliy para wawu kambusi tesah tama wawu inamiliy para akambusiy. Pe koluw mamu kinna, yiy ara ndramat para tingundru hu ndramat, pe kinpwotisingi nongan ndrokonan pwi, pe nongan ndrokonan kinto kili yiy pwi yi. Nakiwong, ara nongnan pwasoyou o, paratesah, yiy ndrokotina pwasoyou.

⁴⁵ Hapeko yo urupo wong nongan ndrokonan, pe wawu ara kanpwotisingi lohonga wawu kinsa kili yo pwi.

⁴⁶ Ilahiy para hamou kipwainganiy tehe pakut to ara mwomwan? Pwen kapa urupo wong

ndrokongan, paratapeh pe akanpwotisingi lohonga wawu kinsa kili yo pwi?

⁴⁷ Pe hu mepo hu ata Ngindrai, ara huhulingi tesah Ngindrai ngara kipwai. Wawu ara noru Ngindrai pwi, pwen pe wawu konho hilingi nongnan pwi.”

Yesu ipwaingani yiy hiyeh

⁴⁸ Pwen hu pohon para Yutah husomwi yiy hupa, “Yowu pwai imwonen tehe wou ara ndramira Samariya, pe payit ara ita ndritam, ndre?”

⁴⁹ Pe Yesu ipa, “Payit kinto ndrito pwi, hapeko yo uhuri ngala Tomo, hapeko wawu kanhari ngolo pwi.

⁵⁰ Pe kunpombulen para kusikiye yo mbukeno, ara pwi, hapeko Ngindrai ita ngara kihari ngolo, pe yiy ara hamou para tamwanye.

⁵¹ Pe upwai ndrokongan isa kili wawu, tehe yiy mepo ipwotisingi nongno, ara andre kinnime kimat pwi.”

⁵² Pwen hu Yutah hupwai iya kili Yesu hupa, “Mahapo yowu pahasaniy tehe payit, ara ita ndritam. Apraham ara kinmat, pe hu poropet ara hu kanmat i, hapeko apa kapa ndramat hamou kipwotisingi nongnam, ara andre kinnime kimat pwi.

⁵³ Wou ahohin iya iyata tama yowu Apraham, ndre? Yiy kinmat, pe hu poropet tehen aliy yi. Pwen wou apa ndre wou hiyeh?”

⁵⁴ Pwen Yesu isomwi hu ipa, “Kapa yo mbukeno kuhari ngolo, pwen urupo hari ngolo ko mwai-hei, hapeko Tomo mepo wawu pa yiy Ngindrai tawawu, ara yiy mepo ngara kihari ngolo.

⁵⁵ Pe konan tana wawu tan pwi, hapeko yo, ara tono tan. Pe kapa kupa ukowu tan, pwen andre kurayah ndramat para pwandrandraman tehe wawu ko. Hapeko upahasani yiy, pe kuho ndruwa nongnan.

⁵⁶ Pe tumbu wawu Apraham, ara ipwes tehe andre kinime lenge; pwen inimei pe ipwes.”

⁵⁷ Hu Yutah hupwai iya kili yiy hupa, “Wou hayou tam kinna mayimingui mapu, pe annime Apraham pwen, ndre?”

⁵⁸ Pe Yesu isomwi hu ipa, “Upwai ndrokonan isa kili wawu, tehe Apraham tinan mapu kin-mwalahiy kinnatan, Yo ara kundrum pwen uro.”

⁵⁹ Pe iro mwonen ipa toro: Pwen hu wiri hu pat para hu kasolpwa yiy, hapeko Yesu ikohon pe imandrihise iya mawen kowa yumwa totohun namandran.

9

Yesu isopwoyani ndramat hamou maran iyoh

¹ Pe Yesu iro tokai iropo iya pe inime ndramat hamou maran iyoh tandrohonga tinan imwalahiy iyatan.

² Pwen ndramiran hu husok yiy hupa, “Ndramat para hinonou, hiyeh imbusi pakut mwomwan, ndramat iye mbukenan, ndre tinan hilu taman, pwen pe imbusiy pe maran iyoh tandrohonga tinan imwalahiy iyatan?”

³ Pe Yesu ipa, “Pakut mwomwan ta tinan hilu taman pwi, hapeko melit aro irayah para kip-waingani mbulya Ngindrai andre kirayah kiya ngawan kiro kili yiy.

⁴ Ma lang iripo ndron, pwen tukambusi mbulya Ngindrai mepo ipwandrisa yo. Ping itapo isa, pwen kinlahi hamou kipo mbulen pwi.

⁵ Ma urupo ndron kol pwan, pwen yo ara ngana kol pwan.”

⁶ Ipa toro ihipwen, pwen isokombunuh iya pwan, pe ipisa pwipwiy hapwah iya sokombunuhan, pwen isopwiy iya mara ndramat ara.

⁷ Pwen ipwai iya kili yiy ipa, “Ayau, pe aya nu aya Yep para Silowam.” (Ndroiyi nongan ara, ara ipa, Pwandres) Pe ndramat ara iyau pe iya nu pe imui isa wum, ara maran kinileu.

⁸ Pwen hu ndramat para kolon hunime yiy ngara kiro sosoying, pwen hupa, “Iye ndramat ara ko mepo ngara kiro mipwan pe kiro sosoying ara, ndre?”

⁹ Pwen hayah tahu husomwiy tehe ara yiy, pe hayah ara hupa, “Pwi, mwensen ara tehe yiy o.” Pwen yiy mbukenan ipwai ipa, “Yo ndramat ara ko.”

¹⁰ Pwen hu pwai iya kili yiy hupa, “Tehen tapeh pe maram kinileu?”

¹¹ Pe isomwiy ipa, “Ndramat mepo hu pohowe ngalan Yesu, ara iwiri pwipwiy hapwah pe isopwiy iya moro. Pwen ipwai sato para kuya Ndrikou Silowam para kuya nu, pe uya nu, pwen mahapo moro kinileu iye.”

¹² Pwen husok yiy hupa, “Ndramat ara aleheh?” Pe ipa, “Tono pwi.”

Hu Parisiy huro ten sai para ndramat ara iya hiyan tapeh

¹³ Pe huwiri ndramat mepo tinan imwalahiyyatan pe maran iyoh ara, iya kili hu Parisiy.

¹⁴ Pe Yesu isopwi mara ndramat ara ileu iya pwipwiy, ara iro mwonen lang Sapat.

¹⁵ Pwen hu Parisiy husok yiy tehen tapeh ndrokonan pe maran ileu. Pwen ndramat ara isomwi hu ipa, “Iyki pwipwiy iya moro pe unu, pwen mahapo kunnimnim.”

¹⁶ Pwen hu Parisiy hayah hupa, “Ndramat aro kinyau kili Ngindrai pwi, paratesah, kinhaiyani lang Sapat pwi.” Hapeko hayah tahu husok hupa, “Kinlahi ndramat hamou pakut tan mwomwan kimbusi hu ndraikiya kaipisa pwoke toro pwi. Pwen hu masilpat.”

¹⁷ Pwen hupwai paiwe iya kili ndramat mepo mamu maran iyoh, ara hupa, “Wou andre apa tesah kiya kili ndramat ara? Yiy kinmbusi maram kinileu ara.” Pe ndramat ara ipa, “Yiy ara poropet hamou.”

¹⁸ Yihu para Yutah, ara hu kanpwotisingi lohongahu pwi, tehe yiy, ara maran iyoh pe kinnimnim paiwe ipoo hupwanos nongan iya kili taman hilu tinan.

¹⁹ Pwen pe hu soksok hilu hupa, “Iye noru walu? Pe tandrohonga tinan imwalahiyyatan, ara maran kinyoh iro, ndre? Pe tehen tapeh pe mahapo kinimnim paiwe?”

²⁰ Pwen tinan hilu taman hilsomwiy hilpa, “Youlu pahasani tehe yiy ara noru youlu. Pe youlu pahasaniy tehe tandrohonga tinan imwalahiyyatan, ara maran kinyoh pwen iro.

²¹ Hapeko mahapo maran isa leu tapeh, pe hiyeh imbusi maran ileu, ara tana youlu pwi. Akasok yiy. Yiy kinna namandran pwen, andre yiy mbukenan kiwong.”

²² Taman hilu tinan ara hilupa tehen toro, paratesah, hilnoh ta hu pohon tahu Yutah. Yihu pohon ta hu para Yutah, ara hu kanmburi lohongai tehe kapa hiyeh kipohowe Yesu ara Messayah kiro ngawan mbulmara hu ndramat, pwen andre kaiki songot katan para mbuna kiya tohun kiya yumwa mbultere tahu Yuta.

²³ Tunan ara ko, pwen taman hilu tinan hilpa, “Yiy kinna namandran, akasok yiy.”

²⁴ Pwen maporolusap i hu pwanos ndramat maran iyoh ara iya pe hupa, “Ahari ngala Ngindrai pe apwai ndrokongan. Yowu pahasaniy tehe ndramat ara, pakut tan mwomwan.”

²⁵ Pwen isomwiy ipa, “Pakut tan mwomwan ndre pwi, ara tono pwi. Melit handra ko upahasaniy, ara moro iyoh, hapeko mahapo kunnimnim.”

²⁶ Pe husok yiy hupa, “Imbusi tapeh isatam? Pe imbusi maram isa leu tapeh?”

²⁷ Pwen ipwai iya kili hu ipa “Yo kunpwai pwen kinsa kili wawu, hapeko wawu ara kanhilingi yo pwi. Paratapeh pe wawu pakahilingiy paiwe yi? Wawu nakasarayah ndramiran i?”

²⁸ Pwen hu Parisiy, ara hu pwasimiri yiy hupa, “Wou opu ara wou ndramiran! Pe yowu ara yowu ndramira Mose!

²⁹ Yowu pahasaniy tehe Ngindrai, ara iwong iya kili Mose, hapeko ndramat aro, ara yowu kowu, yiy iyau aleheh ndrokongan pe isa.”

³⁰ Ndramat ara isomwi hu ipa, “Wawu tora wong ara handra masih! Wawu kanpahasani hape aleheh iro aliy isa pwi, hapeko yiy kinmbusi moro kinileu.

³¹ Yowu pahasaniy tehe Ngindrai kinho hilingi hu ndramat pakut tahu mwomwan, ara pwi, hapeko ngara kihilingi hu mepo hu ngara katotohun kiya kili Ngindrai, pe huho ndruwa namiliwan pwokeyan.

³² Pe iro koluw, ipoo isa matnen mahapo, ara kanhilingi hamou ngara kimbusi ndramat hamou maran iyoh tandrohonga tinan imwalahiy iyatan kisa leu, ara pwi.

³³ Pe kapa ndramat aro kinyau kili Ngindrai pwi, pwen kinlahiy para kimbusi handra melit pwi yoh.”

³⁴ Pwen hu paresi, huhulingi nongnan pe hupa, “Wou ara tinam imwalahiy isatam iyapolo pakut mwomwan ita pwen; paratapeh pe apa hinuwani yowu!” Pwen hu rasse yiy iyau.

Mara ndramat para mwoiwa ndramat iyoh

³⁵ Pe Yesu ihilong tehe hu rasse ndramat ara iya ngawan, pwen iya kahi yiy pe ipwai iya kili yiy ipa, “Wou apwotisingi lohongam iya kili Noru Ndramat, ndre pwi?”

³⁶ Pe ndramat ara isok ipa, “Namandran, Noru Ndramat ara, ara hiyeh? Apwai sato, pwen andre kupwotisingi lohongo kiya kili yiy.”

³⁷ Pwen Yesu ipa, “Wou annime yiy mahapo, pe yiy, ara yiy mepo iripo wong isapolo wou.”

³⁸ Pwen ndramat ara ipa, “Yapan, upwotisingi lohongo, pwen itotohun iya kili Yesu.”

³⁹ Pe Yesu ipa, “Usa kol pwan ara para Ngindrai kiramwanyani hu ndramat para kol pwan. Pwen ndramat mepo maran iyoh, ara andre kinimnim, pe hu ndramat mepo ngara hu kanimnim, ara andre mara hu kiyoh.”

⁴⁰ Pwen hu Parisiy hayah huro sura yiy ara huhulingi yiy pe husok yiy hupa, “Tegah? Yowu mara yowu iyoh i?”

⁴¹ Pe Yesu ipwai iya kili hu ipa, “Kapa mara wawu kiyoh, pwen pakut mwomwan andre kinto kili wawu pwi, hapeko mahapo wawu pa mara wawu ileu, pwen mwomwan tawawu itandron kili wawu.”

10

Ndramat para Pwokere sipsip, pe hu sipsip Tan

¹ Upwai ndrokonan isa kili wawu, tehe ndramat mepo kinhosong karam namandran pe kiya nondriya kowa sipsip pwi, hapeko ikohis iya nondriyan iyau sai hasai yi, ara yiy ndramat para pahana pe ndramat para tandroindroi.

² Hapeko ndramat mepo isong karam naman-dran pe isa, ara yiy ndramat para pwokereya sipsip.

³ Pe ndramat para memere ara itipe karam iyatan, pe hu sipsip hu hilingi mbulukoyun. Pe ngara kipohowe ngala hu sipsip hamou-hamou, pe kiluwani hu kaya ngawan.

⁴ Pe iro mwonen iwiri hu sipsip tan masih huya huro ngawan, pwen ngara kiye mu kili hu, pe hu sipsip tan ngara hu koho ndruwan, paratesah, hu pahasani mbulukoyun.

⁵ Hapeko andre hu konho ndruwa ndramat hamou mawen pwi, andre hu kawop tan, paratesah, yihu kowu mbulukoyu ndramat para mawen* ara.

⁶ Yesu iwong nongan pwandritiye iye, hapeko lohongahu Paresi kinileu kinna nongnan iro wong iya kili hu iya aliy, ara pwi.

⁷ Pwen Yesu ipwai paiwe ipa, “Yo upwai ndrokonan isa kili wawu tehe Yo kopu, ara karam namandran tahu sipsip.

⁸ Yihu pohon para sios masih mepo huho mu kili yo, ara hu ndramat para pahana pe hu ndramat para tandroindroi. Hapeko yihu sipsip ara, ara hu konho hilingi hu pwi.

⁹ Yo mbukeno, ara karam pe ndramat hamou kisayau kili yo, ara andre Ngindrai kisopwat yiy. Pe andre kisa nondriyan, pe kiya ngawan, pe andre kipo anandrinai.

¹⁰ Pe ndramat para pahana, ara isa para kipa-hana, pe kitingundru hu, pe kipwalngani hu. Hapeko yo usa para kuiki taleh, pe taleh ara andre kipep masih.

¹¹ Yo ara ndramat hiyan para pwokereya sipsip. Ndramat hiyan para pwokereya sipsip, ara ngara kiyki mwoiwan para kisopwat hu sipsip tan.

¹² Pe ndramat mepo hu sou yiy para kipwokere sipsip opu, ara yiy mbukena hu sipsip pwi. Pwen pe iro mwonen inime mwiw puyap isa, andre kitali hu sipsip konto pe yiy kiwop. Pe mwiw puyap andre kiraluluwi hu sipsip, pe hu kamasumbuwe topwei.

* **10:5:** *ndramat hamou mawen* stranger, TP: arapela lain,

¹³ Ndramat ara iwop, paratesah, isa pombulen, ara para kipo kenen opu, pe lohongan para kipwokere sipsip, ara pwi.

¹⁴ Pe yo ara ndramat hiyan para pwokereya sipsip, pe upahasani hu sipsip to. Pe hu sipsip to, ara hu pahasani yo yi—

¹⁵ tehe Tomo ara ipahasani yo, pe yo ara upahasani Tomo, pe andre kuiki mwoiwo kiya kili hu sipsip to.

¹⁶ Pe hu sipsip to hayah, ara hu konto nondriya kou para pwokereya sipsip iye pwi. Pe andre kuwiri hu sipsip ara yi, hu kasa, pe andre hu kahilingi mbulukoyu pe hu karayah hapat, pe hu koro pahandra pwokere ta ndramat para pwokereya sipsip hamou opu.

¹⁷ Pwen tunan aro ko, pe Tomo ara ndriyan imbuluhi yo, paratesah, mwoiwo andre kitali yo—pe andre kusa mwalen paiwe.

¹⁸ Pe hamou andre kinwiri mwoiwo kiya mawen kili yo pwi, hapeko iya namiliwo mbukeno, andre kutali mwoiwo. Pwoke nopwaran iripo kili yo para kutali mwoiwo, pe pwoke nopwaran iripo para andre kuwiri kimui yi. Tomo mbukenan ipwandrandrahani yo para kumbusi tehen toro.”

¹⁹ Pwen hu nongan aro, imbusi hu Yutah hu masilpat paiwe yi.

²⁰ Pe hu soyon tahu, ara hupa, “Payit ara ita ndritan, pe ngou kinwiri yiy. Paratapeh pe wawu tora hilingi yiy?”

²¹ Hapeko hayah tahu, ara hupa, “Kapa payit kiro ndrita ndramat hamou, ara andre kinwong

hu nongan toro pwi. Pe payit ilahiy para kimbusi mara ndramat kileu?”

Hu para Yutah hu kanpwotisingi lohongahu pwi

²² Pwen lang para Kasoulani[†] Yon para yumwa totohun namandran iro Yerusalem ara irayah, pe irayah, ara iro mwonen lenge nowou.

²³ Pwen Yesu, ara iya pe ihorokai nondriya kowa yumwa totohun namandran sahin, hu po-howei ata Solomon.

²⁴ Pwen hu Yutah husawule pe hurahakowan pe hupa, “Sehe lang imwonen pe andre apwaingani wou asa ngawan kili yowu? Kapa wou Kristus pwen awong ngawan kisa kili yowu.”

²⁵ Pwen Yesu isomwi hu ipa, “Yo kunpwai kinsa kili wawu, hapeko wawu kanpwotisingi lohonga wawu pwi. Hu ndraikiya pwoke masih kunmbusiy, ara umbusiy iya ngala Tomo, pe melit masih aro, ara ipwaingani yo hiyeh.

²⁶ Hapeko wawu ara kanpwotisingi lohonga wawu pwi, paratesah, wawu ara hu sipsip ato pwi.

²⁷ Yihu sipsip to, ara hu ngara kahilingi mbulukoyu pe hu pahasani yo, pe hu ngara koho ndruwo.

²⁸ Pe uiki taleh mepo andre kinto-kinto iya kili hu, pe andre hu kanmat pwi. Pe kinlahi hamou kilohi hu kaya mawen nimo, ara pwi.

[†] **10:22:** *kasoulani (pwesai namandran)*Celebration, TP: bikpla hamamas

²⁹ Pe Tomo mepo iyki hu husa kili yo, ara ihohin iya kili hu melit masih,[‡] pe kinlahi hamou kilohi hu kasa mawen nima Tomo, ara pwi yi.

³⁰ Pwen yo pe Tomo, ara youlu hamou opu.”

³¹ Pwen hu pohon para Yutah hu hilingi nongnan aro paiwe yi, pe hu wiri pat para kasolpwa yiy.

³² Hapeko Yesu ipwai iya kili hu ipa, “Yo, ara kunpwaingani hu ndraikiya pwoke namandran soyon, iyau kili Tomo pe wawu kannime. Pe iho nondriya hu ndraikiya pwoke aro, sehe hu ndraikiya pwoke aro wawu solpwa yo iya pat iya aliy?

³³ Pwen hu Yutah hu somwi yiy hupa, “Yowu pakasolpwa wou kiya pat, ara kinna hu ndraikiya pwoke anmbusiy ara pwi, hapeko apwasimiri ngala Ngindrai, pe apawiri nokun, paratesah, wou, ara ndramat o mwaihei opu, pe aparapihiye wou tehe Ngindrai.”

³⁴ Pwen Yesu isomwi hu ipa, “Pwayan kinpwai pwen ita nongan para pwahanou tawawu ipa toro, ‘Yo kunpwai, tehe wawu, ara tehe hu ngindrai, ndre pwi?’

³⁵ Pe kapa kipohowe hu ‘tehe hu ngindrai’ iyau kili hu kopu, pe nongna Ngindrai isa. Pe nongan ita puk ata Ngindrai, ara andre kanndrihisaniy pwi.

³⁶ Pe yiy mepo Tomo kinrakiniman tehe yi atan mbukenan, pe ipwandrisa yi kinsa kol pwan, ara tehen tapeh? Pwen paratapeh pe wawu

[‡] **10:29:** Hu ndramat soyon hu pahas iya nongan hupa, Tesah Tomo kiniykiy kinsa kili yo, ara ihohin iya melit masih.

pakaratuni yo tehe upwasisiman, paratesah, upa, 'Yo ara noru Ngindrai.'?

³⁷ Pe kapa kunmbulyani mbulya Tomo pwi, pwen lohonga wawu mbuna kipwotisingi yo.

³⁸ Pe kapa yo kumbusi mbulyan, pwen wawu kanpwotisingi lohonga wawu kinsa kili yo pwi, pwen akapwotisingi lohonga wawu kiya hu ndraikiya pwoke. Pwen andre akapahasaniy, tehe Tomo, ara iripo kili yo, pe yo uta kili Tomo."

³⁹ Pe hu nohonou paiwe para hu pakambul-tuwe tahatini yiy, hapeko imapaiwe ko pe itali hu.

⁴⁰ Pwen Yesu isingondriti ndran Yortan imui iya hape aleheh mepo hu lang mamu kinna Yohanes kinsumuluwani hu ndramat huro aliy, pwen iya iro ariya.

⁴¹ Pe hu ndramat soyon husa kili yiy, pe huro pa, "Yohanes, ara kinoho pwaingani handra ndraikiya kaipisa pwoke pwi, hapeko melit masih Yohanes ipwai iyata ndramat aro, ara ndroko-nan."

⁴² Pe hu ndramat soyon para kol ara, ara hu pwotisingi lohonga hu iya kili Yesu.

11

Kimat ta Lasarus

¹ Pe ndramat hamou ngalan ara Lasarus, yiy imwa. Yiy ndramira kol Petaniy hamou, para kol mendreheh ata Mariya pe nalin Marta ara yiy ndrohan.

² Pe Mariya aro, mepo wayin Lasarus imwa, ara yiy ara ko mepo kintumwi ndraikey mangonohon layin iya ndrika Yapan, pe ikuwe ndrikan iya kompayan.

³ Pwen hilu pihin malmou hilu nali hilu ara, ara hilu pwanos nongan iya kili Yesu hilupa, “Yapan, yiy mepo ndriyam imbuluhi yiy ara, ara imwa.”

⁴ Iro mwonen Yesu ihilingi nongan aro pe ipa, “Mwamwa aro andre kinna hapwen kinna kimat pwi, hapeko ara para hu ndramat kanime pwoke ta Ngindrai, pe hu kahari ngalan. Pe iya sai aro ko, Noru Ndramat, ara andre kahari ngalan.”

⁵ Pe Yesu ara ndriyan imbuluhi Marta hilu nalin pe Lasarus.

⁶ Pe kinhilong tehe Lasarus, ara kinimwa, hapeko iro manau kol ara, lang malwoh i.

⁷ Pwen ipwai iya kili ndramiran hu ipa, “Tukamui kaya kol namandran hape Yutiya.”

⁸ Hapeko hupa, “Ndramat para hinonou, mamu hape kinna, hu ndramira Yutah hu nohonou para pakasolpwa wou kiya pat, pwen namui naya ariya yi?”

⁹ Hapeko Yesu isomwi hu ipa, “Paramwandrai songui pe luwoh ngara kiho nondriya lang sih, pwen ndramat mepo kirikai lang, ara andre kinyos pwi, paratesah, ngara yihu ngara kinimnim kiya ngana kol pwan.

¹⁰ Kapa kirikai ping pe mwonon pwi, ara andre kituwani yiy, paratesah, mwonon pwi.”

¹¹ Yesu ipa toro ihipwen, pwen iwong paiwe yi ipa, “Kowase worou Lasarus, ara kinmatin turut, hapeko andre kuya ara, pe kuhingini yiy kitine.”

¹² Pe ndramiran hu husomwiy hupa, “Yapan, kapa ita matin, ara andre kingoh.”

¹³ Pe hu ndramira Yesu, ara hupa ndre Yesu iwong tehe iro matin o, hapeko yiy, ara iro wong iya kimat ta Lasarus.

¹⁴ Pwen ipwai ngawan iya kili hu ipa, “Lasarus ara kinimat.

¹⁵ Yo ara upwes tehe tunan wawu pe kunto lang ara pwi, paratesah, andre wawu kapwotisingi lohonga wawu kisa kili yo. Kiya, akasa pe tukaya nime yiy.”

¹⁶ Pwen Tomas ngalan handra Titimus*, ara ipwai iya kili hu ndramira Yesu masih, ara ipa, “Kiya tou, tukaya pe tukamat kiyasura Yesu.”

Yesu irambumbuni hilu pihin malmou hilu nali hilu

¹⁷ Yesu iyarayah iya pakeh kol Petaniy pe isapa-has tehe Lasarus, ara kantoni yiy kinna ngat sou lang mahaahiu pwen.

¹⁸ Pe kol Petaniy ndrohongan kiho kilomita royoh ita mawen hape kili Yerusalem.

¹⁹ Pe hu Yutah soyon husa kili Marta hilu Mariya para karambumbuni hilu iya kimat ta wayi hilu.

²⁰ Pwen Marta kinhilong tehe Yesu iropo isa, pwen iya ngawan seu para kiya pohonani yiy, hapeko Mariya, ara iye ndron seu.

²¹ Pwen Marta ipwai iya kili Yesu ipa, “Yapan, kapa aro iye, ara wayi andre kinmat pwi.

²² Hapeko yo upahasaniy tehe mahapo, Ngindrai ilahiy para kiyki sehe melit kapa asok yiy kiya aliy.”

* **11:16:** *Titimus ara ipa, “mwan”* Eng: Didymus means, “Twin.”

²³ Pwen Yesu ipwai iya kili yiy ipa, “Wayim andre kitine paiwe.”

²⁴ Pwen Marta ipa, “Ehe, Upahasaniy, tehe kiro mwonen lang nakiyahapwen, ara andre kisa tine paiwe sura hu ndramat mepo hu kanmat.”

²⁵ Pe Yesu ipwai iya kili yiy ipa, “Yo ara ndroiya titine pe taleh. Pe ndramat mepo kipwotisingi lohongan kisa kili yo, ara konan kimat, hapeko andre kiwiri taleh kinto-kinto.

²⁶ Pe yiy mepo iripo mwalen pe kipwotisingi lohongan kisa kili yo, ara andre kinmat pwi. Apwotisingi lohongan iya nongan aro, ndre pwi?”

²⁷ Pwen Marta ipwai iya kili Yesu ipa, “Ehe Yapan, upwotisingi lohongo tehe wou, ara Mes-sayah, Noru Ngindrai Kamai. Pe wou ara ndramat mepo andre asa kol pwan.”

²⁸ Marta ipa toro ihipwen, pwen imui iya pe iyoh nalin Mariya hilya ngilsen hape, pe ipwai iya kili yiy ipa, “Ndramat para hinonou isa iripo, pe iripo sok wou.”

²⁹ Iro mwonen Mariya ihilingiy tehen toro, ihilak porosih o, pe iya kili Yesu.

³⁰ Yesu iro manau hape aleheh mepo Marta iya pohonani yiy iro aliy ara, pe kinna nondriya kol mendreheh ara mapu.

³¹ Pwen hu Yutah mepo huro sura Mariya huro rambumbuni yiy iro seu, ara hunimei tehe ihilak o kinnau, pwen huhu ndruwan, hupa ndre nakiya ngat pe kiya rang.

³² Mariya iya rayah iya hape aleheh Yesu iro aliy, pe iyos iya ndrikan pe ipa, “Yapan, kapa aro iye, ara wayi andre kinmat pwi.”

³³ Pe iro mwonen Yesu inime yiy iro rang, pe hu Yutah mepo huho ndruwan husa, ara huro rang i, pwen indrangis, pe ndriyan ipworu namandran iya.

³⁴ Pwen isok ipa, “Wawu kantoni yiy ita hape aleheh?” Pwen hupa, “Yapan, asa pe animei.”

³⁵ Yesu irang.

³⁶ Pwen hu Yutah hupa, “Akanimei, ndriyan imbuluhi yiy namandran iya!”

³⁷ Hapeko hayah tahu hupa, “Yiy kinmbusi mara hu ndramat iyoh hu kanna hiyan. Pe parat-apeh pe kinsopwat ndramat iye pwi pe kinmat?”

Yesu ihingini Lasarus itine kimat

³⁸ Pe Yesu ara ndriyan ipworu namandran iya porosih i, pwen isa ngat. Pe pat namandran sih, ara isingori pohomara ngat sou ara.

³⁹ Pwen Yesu ipa, “Akatiriyani pat kiya mawen.” Pe Marta pisu ndramat kinmat ara ipa, “Yapan, kinmari lang mahaahiu pwen ita ngat, pe kiniyki ngonohon.”

⁴⁰ Pwen Yesu ipwai iya kili yiy ipa, “Mamu upa tesah isatam, tehe kapa apwotisingi lohongam, pwen andre anime nonowa pwoke ta Ngindrai.”

⁴¹ Pwen hutiriyani pat iya mawen, pe Yesu maran itandras iya paingan pe ipa, “Tomo, urawuloh tehe anhilingi yo.

⁴² Yo upahasaniy tehe wou ngara ahalingi yo lang masih, hapeko upwai toro, ara para hiyan tahu ndramat hutopo tine aro, tehe andre hu kapwotisingi lohongahu, tehe wou apwandrisa yo.”

⁴³ Yesu ipa toro ihipwen, pwen iyoh pwokeyan ipa, “Lasarus, asa ngawan!”

⁴⁴ Pwen ndramat imat ara isa ngawan iyapolo hu waswas iro niman pe ndrikan, pe koyau hasai isumwa mbulmaran. Pe Yesu ipwai iya kili hu ipa, “Akatali koyau para kimat kiya mawen kili yiy pe kiyau.”

Hu mburi nongan para katingundru Yesu

⁴⁵ Pe hu Yutah soyon mepo hu saisai husa polo Mariya, ara hunime tesah Yesu kinmbusiy, pwen huiki lohongahu ndrision iya kili yiy.

⁴⁶ Hapeko yihu hayah tahu, ara huya kili hu Parisiy pe huya tiyani tesah Yesu kinmbusiy.

⁴⁷ Pwen hu pris huhohin ta hu pris masih iya sura hu Parisiy, ara huyoh nongan para mbultere para Sanhetrin[†]. Pe husok hupa, “Andre tukambusi tapeh? Ndramat iye ara iripo mbusi hu ndraikiya kaipisa pwoke soyon iya.

⁴⁸ Kapa tukatali yiy pe kiro mbusi melit toro manau, pwen andre hu ndramat masih kapwo-tisingi lohongahu kiya kili yiy. Pe andre hu ndram para Rom hu kasa pwalngani yumwa totohun namandran torou pe hu ndramat para kol namandran masih torou i.”

⁴⁹ Iro imwonon hayou ara, pohon hamou ngalan Kayapas, yiy ara hamou tahu pris ihohin ta hu pris masih kene, pe iwong ipa, “Wawu kanpahasani hapesah pwi masih!

⁵⁰ Wawu andre kanyirowei pwi tehe ilahi ndramat hamou kimat para hiyan ta hu ndramat, pwen andre hu para Rom kanpwalngani hu

[†] **11:47:** *Sanhetrin* mbultere ta hu yapane hu Yutah

ndramira tou masih para kol namandran masih Yisrayel kanmat pwi.”

⁵¹ Pe Kayapas kinpa nongan iye kinna lohongan mbukenan pwi, hapeko iro tehe pris ihohin ta hu pris masih kene nondriya hayou ara, pe iwong iya nongan tahu poropet tehe Yesu andre kimat para kisopwat kol namandran masih tahu Yutah.

⁵² pe tahu Yutah ko pwi, hapeko ta hu noru Ngindrai masih mepo humasumbuwe huya kol pwan, para kiwiri hu kamui pe kimbusi hu karayah hamou opu.

⁵³ Pwen iro mwonen lang ara iya, hukah sai para katingundru Yesu.

⁵⁴ Pwen Yesu, ara kinho rikai ngawan mbul-mara hu Yutah pwi, pe itali kol ara, pe iya kol hakol mepo ndramat aliy pwi, iya kol ngawan hakol hu pohowe Eprayim. Pe iro ariya iyapolo ndramiran hu.

⁵⁵ Pwen pakeh kirahihini lenge Pasopa tahu Yutah, hu ndramira Yutah soyon para kol mendreheh masih ara, ara hutali kolo hu pe huya paingan Yerusalem para hu koro ndruwa kowasehu, para kambusi hu koro mwonen mbul-mara Ngindrai, ma Pasopa kinsa mapu.

⁵⁶ Pe huro ten Yesu manau. Huro tine nondriya kowa yumwa totohun namandran, pe hamou iro sok hamou, huropa, “Wawu lohonganiny tapeh? Andre kisa koyum Yon, ndre pwi?”

⁵⁷ Pe hu pris huhohin ta hu pris masih, pe hu Parisiy, hupwatisingiy tehe kapa hamou kinime Yesu kiro hape aleheh, ara kiya nese ndraingahu pwen andre hukambultuwe tahatini yiy.

12

Hu Tumwi Ndraikei iya kili Yesu iro kol Petaniy

¹ Lang manonoh iho ndron para Pasopa, pwen Yesu, ara iya rayah iya kol Petaniy mepo kolo Lasarus, pe Lasarus, ara Yesu ihingini yiy itine kimat.

² Pe humwaniyani anandrinai para kapwesani Yesu iro ara. Marta, ara irota anandrinai, pe Lasarus ara imi mwalingahu mepo huye roh ngilse keyau iyapolo Yesu.

³ Pwen Mariya iwiri ndraikei lita sahin mepo ngonohon layin mepo mbusiy iyau kei nat, pe kenen namandran iya, ara isa pe itilingiy iya ndrika Yesu pe ikuwei iya kompayan. Pe ngonohon lain ara, ara ingau pe isuwi seu masih ara.

⁴ Hapeko ndramiran hamou, Yutas Yiskariyot, mepo kamulan andre kiratuni Yesu pe kiyki yiy kiya nima hu ndramat humwisnani yiy, ara ipa,

⁵ “Paratapeh pe ndraikei mepo ngonohon layin iya iye, ara kanpo pehei kinna aliy pwi, pwen kennen, ara andre kaiki kiya kili hu ndramat mepo hu ndroisiy? Pe kennen ara sombule siliwa matingat (300), kene ndramat para hayou sih mwaniye.”

⁶ Pe yiy ipa toro, ara kinlohongani hu ndramat mepo hu ndroisiy pwi, ara pwi, hapeko paratesah, yiy ndramat hamou para pahana. Yiy ngara kiro memerani kokou para sombule pat, pe ngara kipopo sohoyan kiyau aliy.

⁷ Yesu ihilingi nongan aro pe ipa, “Atali pihin aro kiro. Ndraikei ngonohon layin ita kili yiy, ara para kimwaniyani lenge para toniyo.

⁸ Pe yihu ndramat mepo hu ndroisiy, ara andre hu koro sura wawu lang masih, hapeko yo, ara andre kunto sura wawu lang masih pwi.”

⁹ Pwen hu ndramat para Yutah soyon hu yirowei tehe Yesu iro ara, pwen husa para hu kasa nime Yesu o, ara pwi, hapeko para hu kasa nime Lasarus mepo Yesu ihingini yiy kintine kimat.

¹⁰ Pwen hu pris huhohin ta hu pris masih, ara hu mburi nongan para hu katingundru Lasarus i,

¹¹ paratesah, tesah irayah iya kili Lasarus, ara imbusi hu Yutah soyon huya kili Yesu pe huiki lohongahu ndrision iya kili yiy.

Yesu iya nondriya Yerusalem tehe king

¹² Pe iya lang sih i, hu ndramat soyo-soyon iya husa koyum Yon husa Yerusalem, hu kanhilingiy tehe Yesu, ara iropo isa.

¹³ Pwen hu wiri hu pappa pam, pe huya pohonani yiy huya sai, pe huro wayeh huro pa,
“Hosanna!”

“Lomwes ita kili yiy mepo isa iya ngala Yapan!”

“Lomwes ita kili King tahu Yisrayel!”

¹⁴ Pe Yesu iwiri tongkiy hamou pe impwan aliy, tehe pwayan kinpwai pwen kinna, ipa toro,

¹⁵ “Mbuna anoh, O Noru Pihin para Sayon. Akanime, King tawawu isayau, yiy iyerampwan noru tongkiy hamou.”

¹⁶ Pe hu ndramira Yesu, ara mamu lohongahu kinileu kina hu melit aro pwi, hapeko Ngindrai ihari ngala Yesu, ara ihingini yiy pwen huyirowei tehe melit masih ara, ara pwayan kinpwai pwen

kinna tan. Pwen humbusi melit masih mepo kintayah kinna kili yiy.

¹⁷ Pe iro mwonen Lasarus imat, ara hu ndramat soyon iya huro sura Yesu, pe hu nime Yesu ihingini Lasarus itine kimat, pe iyoh yiy isa ngawan ngat. Pe hu ndramat ara, ara huro tiyani titiye ta Lasarus iya tesah Yesu kinmbusiy kinna atan.

¹⁸ Paratesah, hu ndramat soyon hu kanhilingi ndraikiya kaipisa pwoke aro, pwen huya pohonani yiy huya sai.

¹⁹ Pwen hu Parisiy, ara hamou iro wong iya kili hamou huro pa, “Akanimei, tesah yowu pakambusiy, ara kinna pwi ara. Akanimei, hu ndramat masih hu tora ndruman.”

Yesu ipwandrohonge iya kimat tan

²⁰ Pe hu ndramira Krik hayah, ara huya paingan Yerusalem huya sura hu mepo huya totohun iro mwonen lenge Yon.

²¹ Pe husa kili Pilip ndramira Petsaita ita nondriya kol Kaliliyy, iyapolo lohongahu handra, pe hupa, “Namandran, yowu namiliy para nakanime Yesu.”

²² Pwen Pilip iya wong iya kili Antruw, pe hilu ya pwai iya kili Yesu.

²³ Pe Yesu isomwi hilu ipa, “Lenge Noru Ndramat para kahari ngalan, ara kinsa.

²⁴ Yo upwai ndrokonan isa kili wawu, tehe kapa mbuwa peke wit sih kinyos kinna pwan pe kinmang pwi, pwen andre kiro ndron tehe peke wit sih ara. Hapeko kapa kimang, pwen andre kippwai pe mbuwan, ara andre kiya soyon iya.

25 Kapa ndramat hamou kihimbusani mwoiwan, pwen andre mwoiwan kitali yiy, hapeko kapa kiyki ndruwan kiya kol pwan, ara andre mwoiwan andre kinto-kinto.

26 Pwen kapa ndramat hamou kirayah ndramat para poya mbulyo, ara kiho ndruwo; pe hape aleheh nakuro aliy, ara ndramat para poya mbulyo, ara andre kiro aliy yi. Pe Tomo, ara andre kihari ngala yiy mepo imbusi mbulyo.

27 Pwen mahapo, ndriyo ara iporu, pe andre kupa tesah ara? “Tomo, asopwat yo kiho paramwandrai mepo nakuya nondriya nopwaran?” Hapeko pwi, tunan aro ko, paramwandrai ara andre kuya nondriya nopwaran.

28 Tomo, ahari ngalam mbukenam.”

Yesu ipwai ihipwen, pwen mbulukoyu hamou iyau kol paingan yang isa, ara ipa, “Kunhari ngolo pwen, pe andre kuhariy paiwe yi.”

29 Pe hu ndramat soyon mepo huro tine ara, ara huhulingi mbulukoyu hamou, pe hupa, “Palan italuwei, pe hayah tahu hupa, angelou hamou kinwong kinna kili yiy.”

30 Pwen Yesu ipa, “Mbulukoyu hamou wawu hilingiy, ara para hiyan tawawu, pe para hiyan to pwi.

31 Pe mahapo ara lenge hu ndramat para kol pwan iye para hukaya nondriya tamwanye, pe para kaiki pohon para kol pwan kiya nongan, pe andre karasses yiy kiya mawen kol pwan.

32 Hapeko yo, kiro mwonen hu ndramat kaiki yo kuya kei tondrih kuya mawen kol pwan, pwen

andre kuluwi lohongahu ndramat masih hu kasa kili yo.”

³³ Pe Yesu iwong tehen toro, ara iyinganiy andre kikuni nopwaran tapeh kiya kimat tan.

³⁴ Pwen hu ndramat soyon iya ara hupa, “Yowu kanhilingiy pwen kinna ita Nongan para Pwanou tehe Messayah, ara andre kinto-kinto. Pwen paratapeh pe atapa, ‘Noru Ndramat, ara andre hu ndramat kaiki yiy kiya kei tondrih?’ Pe Noru Ndramat aro, ara hiyeh?”

³⁵ Pwen Yesu ipwai iya kili hu ipa, “Nongno ara tehe ngana lang andre kinto kili wawu ndrangan niwen pwi. Pe ma ngana lang iripo ndron kili wawu, pwen akarikai kiya ngana lang, matisan ping kipingi wawu. Pe ndramat kirikai lokuhan, ara tanan hape aleheh nakiya aliy, ara pwi.

³⁶ Pe ma ngana nongno iripo ndron sura wawu, pwen akapwotisingi lohonga wawu kiya kili yiy, pwen andre wawu karayah hu noru ngana lang.” Yesu iwong ihipwen, pe itali hu pe iya kohon kili hu.

Hu ndramira Yutah soyon hu kanpwotisingi lohonga hu pwi

³⁷ Pe konan Yesu imbusi ndraikiya kaipisa pwoke soyon iro mbulmara hu, hapeko hu kanpwotisingi lohongahu kinna kili yiy pwi ko.

³⁸ Pwen pe nongna poropet Yisayah, ara isahamanan ipa toro:

“Yapan, mepo ipwotisingi lohongan iya nongna yowu,
pe yiy mepo pwoke ta Yapan iro kili, ara ipwainganiy iya ngawan?”

³⁹ Paratesah, tunan ara ko andre yihu kanpwotisingi lohonga hu pwi, paratesah Yisayah ipwai paiwe yi toro:

⁴⁰ “Ngindrai kinyohi mara hu,
pe kinmbusi ndriyahu kinpwoke,
pwen andre hu kannimei kinna marahu pwi,
pe lohongahu andre kinileu pwi,
matisan hu karapaiwani ndriyahu pe andre
kusopwoyani hu.”

⁴¹ Pe Yisayah ipa toro, paratesah, kinnime pwoke namandran ata Yesu, pwen pe kintiyani yiy.

⁴² Pe iro mwonen lang ara, hu pohon para kol soyon, ara hu pwotisingi lohongahu iya kili Yesu. Hapeko hunoh tahu Parisiy, pwen hu kanwong lohongahu ndrision kinna ngawan pwi. Paratesah, matisan hu Parisiy hu kaiki songot para andre hu kannu hu yumwa mbultere pwi.

⁴³ Paratesah, yihu ara hu namili hu ndramat para kol pwan kasikiye hu, pe Ngindrai, ara pwi.

⁴⁴ Pwen Yesu iwong pwokeyan ipa, “Kapa ndramat hamou kipwotisingi lohongan kisa kili yo, ara kinpwotisingi lohongan kinsa kili yo ko pwi, hapeko ipwotisingi lohongan iya kili Tomo yiy mepo ipwandrisa yo usa.

⁴⁵ Pe ndramat inime yo, ara inime yiy mepo ipwandrisa yo usa.

⁴⁶ Pe usa kol pwan tehe ngana kol pwan, para hu mepo hu kapwotisingi lohongahu isa kili yo, ara andre hu konto lokuhan pwi.

⁴⁷ Pe ndramat mepo ihilingi hu nongno pe kintokuyaniy pwi, ara andre kuntayah tehe ndramat para tamwaniye tan pwi. Paratesah, usa

kol pwan, ara para kuiki kora hu ndramat pwi, hapeko usa, ara para kusopwat hu ndramat.

⁴⁸ Ndramat hamou para tamwaniye, ara ita, pe yiy mepo imwisnani yo pe kinpwotisingi hu nongno pwi, ara hu nongan ara ko andre kiyki korahu kiro mwonen lang kiyahapwen.

⁴⁹ Paratesah, yo ara kunwong kinna lohongo mbukeno pwi, hapeko Tomo mepo ipwandrisa yo usa, ara kinpwandrandrahani yo para tesah andre kupwai, pe andre kutiyani nongan tapeh.

⁵⁰ Pe upahasaniy tehe nongna Tomo ipwandrandrahani yo iya aliy, ara andre kiluwani wawu kiya taleh kinto-kinto. Pwen pe nongan masih mepo urupo pwai, ara tesah mepo Tomo kinpwai pwen kinsa kili yo.”

13

Yesu isungani ndrika ndramiran hu

¹ Lang namandran para Yon para Pasopa ara kintayah mapu, hapeko Yesu ara ipahasaniy tehe lengen para kitali kol pwan pe kiya kili Taman, ara kinsa. Pe ndriyan ara imbuluhi ndramiran hu mbukenan hutopo kol pwan, pwen ipwainganiy tehe ndriyan masih, ara imbuluhi hu ipoo iya matne kimat tan.

² Pe iho nondriya anandrinai para piyahon, pwen huro namnam, pe Sinai, ara kinpakarawani Simon Yiskariyot, mepo noru Yutas, para kiratuni Yesu.

³ Pe Yesu, ara kinpahasaniy tehe Taman kiniyki melit masih ita pahandra pwoke tan, pe yiy iyau kili Ngindrai, pe andre kimui kiya kili Ngindrai.

⁴ Pwen pe itine iho nondriya anandrinai, pe itali ndrohan iro kili yiy, pe iwasi koyau hamou para kuweya ndramat iya ndrokolon.

⁵ Pe iya mulan itilingi ndran iya nondriya pwelekei sih, pe iro sungani ndrika ndramiran hu iya aliy, pe ikuwe ndrikahu iya koyau para kuweya ndramat mepo iwasiy iho ndrokolon ara.

⁶ Pwen isa kili Simon Pita pe Simon Pita ipwai iya kili yiy ipa, “Yapan, wou nasungani ndriko ko, ndre?”

⁷ Pe Yesu isomwi yiy ipa, “Tegah urupo mbusiy mahapo, ara anyirowei mapu, hapeko kamulan andre lohongam kileu kiya aliy.”

⁸ Hapeko Pita ipa, “Konan, mbuna asungani ndriko ko.” Pe Yesu isomwi yiy ipa, “Kapa kunsungani wou pwi, pwen andre anlahiy para aro sura yo pwi.”

⁹ Pwen Simon Pita ipa, “Yapan, kapa tehen tora, pwen mbuna asungani ndriko ko, hapeko nimo malkip pe poyo yi.”

¹⁰ Pwen Yesu isomwi yiy ipa, “Ndramat mepo kinnu pwen, ara kinlahi kinu mahamou pwi, paratesah, kinna howen pwen, pwen andre kasungani ndrikan opu. Pe wawu, ara akantayah howen pwen, hapeko kunpa wawu masih pwi.”

¹¹ Paratesah, Yesu kinpahasaniy pwen hiyeh andre kiratuni yiy, pwen tehen tora ko, pe ipa wawu masih ara kanna howen mapu.

¹² Pwen isungani ndrika hu ihipwen, isuluye yiy iya koyau tan paiwe, pe imui iya nokun. Pe isok hu ipa, “Lohonga wawu ileu iya tegah kunmbusiy kinsa kili wawu, ndre pwi?”

13 Wawu pohowe yo ‘Yapan’ pe ‘Ndramat para Hinonou,’ ara imwonen, paratesah, yo, ara tesah akanpwai.

14 Pwen yo mepo Yapan, pe ndramat para hinuwani wawu, ara mahapo kunsungani ndrika wawu, pwen wawu yi, ara akasungani ndrika wawu hamou-hamou tehen aliy i.

15 Yo kunyingani kultuw iye kinsa kili wawu, pwen wawu yi, ara akambusiy tehen aliy i.

16 Pe upwai ndrokonan isa kili wawu, tehe ndramat para poya mbulen, ara kinhohin kinna ata namandran tan pwi. Pe ndramat para sapiya nongan, ara kinhohin kinna ata ndramat mepo ipwandrisa yiy pwi.

17 Pwen mahapo akanpahasani hu melit aro kene, kapa akambusi hu melit masih aro, pwen andreNgindrai kitoholi wawu.

Yesu ipandrohonge tehe hu ndramat andre karatuni yiy

18 Pe kunpa wawu masih pwi, yo upahasani hu mepo kuntakinima hu. Hapeko iye, ara para kimbusi nongan haiyan kinpwai kisa manan: ‘Ndramat mepo iyan ndrinnanohun iya sura yo, ara isoli mbutikan para kimbutiykai kisa to.’

19 Pe melit aripo kintayah mapu, pwen urupo pwai isa kili wawu, pwen kapa kisarayah, ara andre akapwotisingi lohonga wawu tehe Yo, ara Messayah ara.

20 Pe upwai ndrokonan isa kili wawu, tehe hiyeh kisomwi ndramat upwandrisa yiy, ara irawulohani yo, pe yiy mepo isomwi yo, ara isomwi yiy mepo ipwandrisa yo usa.”

²¹ Yesu ipa toro ihipwen, pwen ndriyan iporu namandran iya, pe itiyani yiy iya ngawan ipa, “Upwai ndrokonan isa kili wawu, tehe hamou tawawu andre kiratuni yo.”

²² Pwen ndramiran hu, ara hamou maran inim iya kili hamou, pe lohongahu imwakaikai tehe ita wong iyata hiyeh ndrokonan.

²³ Pe hamou ta hu ndramira Yesu mepo ndriyan imbuluhi yiy, ara iye roh ndrahasa Yesu.

²⁴ Pwen Simon Pita irakamiri ndramiran ara pe ipa, “Akasok yiy, ita pwai ara hiyeh ndrokonan.”

²⁵ Pwen ndramiran mepo iyeroh ndrahasa Yesu, ara ises iya pakeh kili yiy pe isok yiy ipa, “Yapan, ata wong iyata hiyeh ndrokonan?”

²⁶ Pwen Yesu isomwi yiy ipa, “Yiy mepo kuitaimani ndrinnanohun hape kiya suw pe kuhan yiy, ara ndramat ara ko.” Pwen itaimani ndrinnanohun iya suw, pe iykiy iya kili Simon Yiskariyot, mepo norun Yutas.

²⁷ Pe iro mwonen iwiri ndrinnanohun o, Sinai iya nondriyan. Pwen Yesu ipwai iya kili yiy ipa, “Tegah apambusiy, ara ambusiy kileh.”

²⁸ Hapeko hu masih huyero ngilse keyau, ara hu kowu iya ndroiya nongan mepo Yesu ipwai iya kili yiy ara.

²⁹ Pe Yutas, ara ngara kiro nimnim kiya ndropwa singayai, pwen hayah tahu, ara hupa ndre Yesu ipwai para kiya sou anandrini para kisopwat Yon, ndre kiyuk melit kiya kili hu ndramat mepo ngara hu kandroisiy.

³⁰ Pe iro mwonen ara, ara kiniping, pwen Yutas kinwiri ndrinnanohun, pwen iya ngawan.

Yesu ipwandrohonge tehe Pita andre kikowu tan

³¹ Pe Yutas kinnau kinna ngawan, pwen Yesu ipa, “Noru Ndramat, ara mahapo kanhari ngalan kinna paingan, pe tunan Yesu ko, andre kahari ngala Ngindrai.

³² Pe kapa Ngindrai kihari ngalan kiyau kili Yesu, pwen Ngindrai mbukenan, andre kihari ngala Noru Ndramat, pe andre kindrou pwi ko kihari yiy.

³³ Pwen wawu noru, andre kuro sura wawu, ara hape ko, pe andre akaten yo, pe tehe kunpwai pwen kinna kili hu Yutah, pwen mahapo upwai isa kili wawu, tehe, kol hape aleheh nakuya aliy, ara wawu andre kansa aliy pwi.

³⁴ Pe yo uiki nongan para pwahanou howen isa kili wawu, tehe ndriya wawu kimbuluhi wawu hamou-hamou tehe ndriyo imbuluhi wawu, pwen ndriya wawu kimbuluhi wawu hamou-hamou i.

³⁵ Pwen kapa ndriya wawu kimbuluhi hamou-hamou, pwen hu ndramat masih kene andre hu kapahasaniy tehe wawu, ara ndramiro hu.”

³⁶ Pwen Simon Pita isok Yesu ipa, “Yapan, wou naya aleheh?” Pe Yesu isomwi yiy ipa, “Hape aleheh nakuya aliy, anlahiyo aho ndruwo pwi, hapeko kamulan andre aho ndruwo.”

³⁷ Pe Pita isok ipa, “Yapan, paratapeh pe andre kunto ndruwam mahapo pwi? Yo andre kumat satam.”

³⁸ Pwen Yesu ipa, “Wou apa ndre amat para asopwat yo, ndre? Upwai ndrokonan isa kili

wou, tehe tutut kinrang mapu, pwen andre apwai maporotisap tehe akowu to.”

14

Yesu imbuni ndramiran hu

¹ Pe Yesu iro wong manau ipa, “Ndriya wawu mbuna kipworu pe akalolohonge soyon. Akapwotisingi lohonga wawu kiya kili Ngindrai, pe kapwotisingi lohonga wawu kisa kili yo yi.

² Pe yumwa Tomo, ara hu kaaput soyon iya hu tora aliy. Kapa ndrokonan pwi, pe kunlahiy para kunpwai kisa kili wawu pwi. Pe nakuya yumwa Tomo para kumwaniyani kolo wawu.

³ Pe kapa kuya pe kuya mwaniyani kolo wawu, pwen andre kumui kusa, pe kuwiri wawu kasa polo yo, pwen andre wawu koro hape aleheh mepo andre kuro aliy.”

⁴ Pe wawu pahasani sai iya kol mepo nakuya aliy.

Yesu ara yiy Sai iya kili Taman

⁵ Pe Tomas ipwai iya kili Yesu ipa, “Yapan, yowu kowu hape aleheh naya aliy, pe andre yowu kapahasani sai tapeh?”

⁶ Pwen Yesu isomwi yiy ipa, “Yo ko ara sai, pe yo taleh, pe yo ara nongan ndrokonan. Kinlahiy hamou kiya kili Tomo pwi, kipo kisayau kili yo.

⁷ Pe kapa wawu kapahasani yo ndrokonan, pwen andre wawu kapahasani Tomo yi. Kiro mahapo kiya, ara wawu pahasani yiy, pe wawu kannime yiy.”

⁸ Pwen Pilip ipa, “Yapan, apwaingani Tamam kisa kili yowu, pwen andre lohonga yowu kikuw.”

⁹ Pe Yesu ipa, “Pilip, yo uro sura wawu, ara ndrangan niwen iya, hapeko wou anpahasani yo pwi ko. Kapa ndramat kinnime yo, ara inime Tomo yi. Pwen paratapeh pe atapa, ‘Ayingani Tamam kisa kili yowu’?”

¹⁰ Wou anpwotisingi lohongam tehe yo, ara uro kili Tomo, pe Tomo ara iripo kili yo pwi, ndre? Pe nongan urupo pwai isa kili wou, ara ato mbukenan pwi, hapeko Tomo mepo iripo kili yo, pe iripo mbusi mbulyan.

¹¹ Akapwotisingi lohonga wawu kisa kili yo, tehe upa, yo ara uta kili Tomo, pe Tomo ara iripo kili yo, ndre pwi, akapwotisingi lohonga wawu kiya hu ndraikiya pwoke mepo kunmbusiy.

¹² Pe upwai ndrokonan isa kili wawu, tehe yiy mepo kipwotisingi lohongan kisa kili yo, ara andre kimbusi tesah mepo kunmbusiy. Andre kiramwaitini yo pe kimbusiy hu melit namandran kiho hin, paratesah, yo ara nakuya kili Tomo.

¹³ Pe sehe melit akasok kiya ngolo, ara andre kumbusiy, pwen pe Noru Ndramat andre kihari ngala Taman kiya paingan.

¹⁴ Pe sehe melit wawu kasok kiya ngolo, ara andre kumbusiy.”

Yesu irandrangan tehe andre kiyki Mwoiwan Haiyan

¹⁵ “Kapa ndriya wawu kimbulihi yo, pwen andre akaho ndruwa nongan para pwahanou to.

¹⁶ Pe andre kusok Tomo, pe andre kiyki Mwoiwan Haiyan para andre kisopwat wawu. Pe andre kiro sura wawu lang masih.

¹⁷ Pe Yiy, ara Mwoiwan Haiyan mepo andre kiyingani nongan ndrokonan, pe hu ndramat para kol pwan andre kansomwi yiy pwi, paratesah, hu kanime yiy pwi, pe hu kanpahasani yiy pwi. Hapeko wawu, ara tana wawu tan, paratesah, ita polo wawu, pe andre kiro nondriya wawu.

¹⁸ Pe andre kuntali wawu karo tehe hu mbunah hu noru tapo, ara pwi; andre kusa kili wawu.

¹⁹ Pe kinna ndranga niwen mapu, pwen andre hu ndramat para kol pwan, ara andre hu kanime yo pwi, hapeko wawu, ara andre wawu kanime yo. Paratesah, yo, ara urupo mwalen, pwen wawu ara andre karo mwalen i.

²⁰ Pe kiro mwonen lang ara, ara andre wawu kayirowei tehe yo, ara uta kili Tomo, pe wawu ara topo kili yo, pe yo, ara uta kili wawu.

²¹ Yiy mepo iwiri hu nongan para pwahanou to pe iho ndruwan, ara yiy mepo ndriyan imbuluhi yo. Pe yiy mepo ndriyan imbuluhi yo, ara Tomo ndriyan andre kimbuluhi yiy. Pe yo yi, ara andre ndriyo kimbuluhi yiy, pe andre kuyingani yo kiya kili yiy.”

²² Pwen Yutas hamou i, (mepo yiy Yutas Yiskariyot pwi) ara ipa, “Hapeko Yapan, tehen tapeh pe ayingani wou isa kili yowu, pe kinna kili hu ndramat para kol pwan pwi?”

²³ Pe Yesu isomwi yip, “Kapa ndramat hamou ndriyan kimbuluhi yo, ara andre kiho ndruwa hinonou to. Pe Tomo, ara andre ndriyan kimbu-

luhi yiy, pe andre youlu kasa pe kambusi yumwa youlu kiro kili yiy.

²⁴ Pe ndramat mepo ndriyan kinmbuluhi yo pwi, ara andre kinho ndruwa hinonou to pwi. Pe hu nongan wawu topo hilingiy iye, ara ato mbukenan pwi, hapeko iyau kili Tomo mepo ipwandrisa yo usa.

²⁵ Pwen yo urupo ndron sura wawu, urupo tiyani hu nongan iye.

²⁶ Hapeko Hamou para Sopwat mepo Mwoiwan Haiyan, yiy mepo Tomo andre kipwandrisa yiy kisa kiya ngolo, ara andre kihinuwani wawu kiya melit masih, pe andre kimbusi wawu kalohon-gani hu melit masih mepo kunpwai pwen kinsa kili wawu.

²⁷ Ndriya wayis uikiy ita sura wawu; ndriya wayis to ara uhang wawu. Pe ndriya wayis iye, ara kinhisoule tehe hu ndramat para kol pwan ngara kaikiy, ara pwi. Pwen ndriya wawu mbuna kipu, pe wawu mbuna akanoh.

²⁸ Pe wawu kanhilingiy pwen tehe andre kutali wawu pe kuyau, pe andre kumui paiwe kusa kili wawu. Pwen kapa ndriya wawu kimbuluhi yo ndrokonan, ara andre akapwes tehe kuya kili Tomo, paratesah, Tomo ara ihohin kili yo.

²⁹ Pe melit aro kintayah mapu, pwen urupo tiyaniy isa kili wawu, pwen kiro mwonen kisa rayah, ara andre wawu kapwotisingi lohonga wawu.

³⁰ Pe andre kunwong kinna ndranga niwen kisa kili wawu paiwe pwi, paratesah, yapane kol pwan, ara itapo isa. Pe pwoke tan kinlahi pwoke to pwi,

³¹ hapeko yo unamiliy para hu ndramat para kol pwan kapahasaniy tehe ndriyo ara imbuluhi Tomo, pe ngara kumbusi melit kimwonen o, kiho ndruwa tesah Tomo kinpwandrandrahaniy kinsa kili yo. Kiya, akasa pe tukayau ara.”

15

Mwisi wain pe hu ndrاندran

¹ Pe Yesu ipwai ipa, “Yo ara mwisi wain ndroko-nan, pe Tomo, ara yiy mbukena piyang.

² Pe Tomo ngara kisondriti hu ndrاندran wain mepo ippai isa kili yo pe hu konoho ppwai hiyan pwi. Pe ndrاندran mepo ngara kappwai opu, ara ngara kisondriti hu para hukappwai kaya soyon.

³ Pe wawu, ara akana howen pwen, paratesah, nongan kunpwai pwen kinsa kili wawu.

⁴ Pe akappai kili yo, pwen andre kuppai kuro ndron kili wawu. Kapa ndrاندran mwisi wain kinippai kinna paran pwi, ara andre kinippwai pwi. Pwen tehen tora ko, kapa wawu kanippai kili yo pwi, ara andre wawu kanippwai pwi.

⁵ Pe yo mbukeno ara yo mwisi wain ara, pe wawu ara hu ndrاندran. Pwen kapa ndramat hamou kippai kiro kili yo, ara andre kippwai soyon. Pe kapa anippai kinsa kili yo pwi, ara andre anmbusi hapesah pwi.

⁶ Pe kapa ndramat hamou kinippai kili yo pwi, ara yiy tehe ndrاندran handra mepo piyani iya mawen pe iya mang. Pe ngara hu kalokihi hu ndrاندran ara, pe kapiyaniy hukaya mwan para katimwi.

⁷ Pe kapa akappai kili yo pe hu nongno kiro kili wawu, pwen sehe melit akasok yo kiya aliy, ara andre kumbusiy tehen aliy kiro ndruwa sokso k tawawu.

⁸ Pe Tomo, ara andre ngalan kiya paingan, paratesah, wawuppwai pe sangi wawu ara iya soyon, pe wawu pwaingani wawu tehe wawu ndramiro hu.

⁹ Pe Tomo ara ndriyan imbuluhi yo, pwen yo, ara tehen aliy, ndriyo imbuluhi wawu yi. Pe wawu koro nondriya namiliwai to.

¹⁰ Pe kapa akaho ndruwa hu nongan para pwahanou to, ara andre wawu koro ndron nondriya namiliwai to tehe yo uro ndruwa pwahanou ta Tomo pe urupo nondriya namiliwai tan.

¹¹ Yo kunpwai toro pwen kinsa kili wawu, para pwesai to, ara kiro kili wawu, pwen andre pwesa wawu kiya namandran iya.

¹² Pe nongan para pwahanou to, ara iye: Ndriya wawu kimbuluhi wawu hamou-hamou tehe ndriyo ngara kinmbuluhi wawu.

¹³ Namiliwai namandran kinto kili ndramat hamou tehen iye pwi, tehe andre kiyki mwoiwan kiya para kisopwat kowasen hu, ara pwi.

¹⁴ Pe kapa wawu koho ndruwa nongno kunpwandrandrahani wawu kinna aliy, pwen wawu ara kowase.

¹⁵ Hapeko kunuyoh wawu tehe wawu ndramat para poya mbulen, ara pwi, paratesah, ndramat hamou para poya mbulen, ara ikowu tesah namandran tan ita mbusiy. Yo uyoh wawu, ara tehe wawu kowase, paratesah, nongan masih uhulingi iyau kili Tomo, ara kunpwai ngawan pwen kinsa

kili wawu.

¹⁶ Wawu ara akantakinimo pwi, hapeko yo urakinima wawu, pe uiki mbulen isa kili wawu para akaya pe akappwai kaya soyon, pe sangi wawu, ara andre kinto-kinto. Pwen sehe melit akasok kiya ngolo, ara Tomo andre kiykiy.

¹⁷ Nongan para pwahanou to iye: Ndriya wawu, ara kimbuluhi wawu hamou-hamou.”

Hu ndramat para kol pwan, ara humwisnani hu ndramira Yesu

¹⁸ Pe Yesu ipwai ipa, “Kapa hu ndramat para kol pwan hu kamwisnani wawu, ara akalohonganiy tehe mamu, ara humwisnani yo tehen aliy.

¹⁹ Pe kapa wawu kapai sura hu ndramat para kol pwan mepo ngara kamwasinani Ngindrai, ara andre hu kanamili wawu tehe hunamili hu mbukenan, hapeko wawu, ara para kol pwan pwi. Yo kuntakinima wawu pwen akansa mawen kol pwan. Pwen tehen tora ko, hu ndramat para kol pwan, ara andre hu kamwisnani wawu.

²⁰ Pwen hu nongan kunpwai pwen kinsa kili wawu, ara akoro lohonganiy kiya hiyan: “Tehe ndramat hamou para poya mbulen, ara yiy kinho hin kili namandran tan pwi.” Pwen kapa hu kapwalngani yo, pwen ara andre hu kalpwangna wawu tora yi. Pe kapa hu karo ndruwa hu hinonou to, ara andre hu karo ndruwa hu hinonou tawawu yi.

²¹ Pe iya ngolo kopu andre hu karandroyani wawu, paratesah, Tomo mepo ipwandrisa yo usa, ara hu kanpahasani yiy pwi.

²² Pe kapa yo kunsu pe kunwong kinna kili hu pwi, pwen andre hu kakuni hu kora pakut

mwomwan tahu pwi, hapeko mahapo, ara handra sai para hu kakohoni hu pakut mwomwan tahu, ara pwi.

²³ Yiy mepo imwisnani yo, ara imwisnani Tomo yi.

²⁴ Pwen kapa kunho mbusi hu mbulen aro mwalinga hu mepo mamu hamou kinho mbusiy pwi, ara kora pakut mwomwan tahu andre hu kankuniy pwi. Hapeko hu ndraikiya pwoke, ara mahapo hutopo nimei, pe hutopo mwisnani youlu Tomo kene.

²⁵ Pwen kultuw hu mbusiy, ara pwayan kinpwai pwen ita nongan para pwahanou tahu sahin, para kipoo kisa rayah manan. Nongan ara ipa toro: 'Hu mwisnani yo, ara ndroiyn pwi.'

²⁶ Pe kiro mwonen Hamou para Sopwat mepo andre kupwandrisa yiy kisa, mepo iyau kili Tomo, yiy ara Mwoiwan Haiyan iwong nongan ndrokonan mepo iyau kili Tomo. Pe yiy andre kitiyani titiye to.

²⁷ Pwen wawu yi, ara akatiyani titiye to, paratesah, urandroiyi mbulyo, ara wawu ro sura yo yi.

16

¹ Yo kunpa melit masih kene aro kinsa kili wawu pwen, pe mbuwali para akatali lohongai ndrison tawawu.

² Pe andre hu kaiki songot para wawu andre kanna totohun kanna yumwa mbultere tahu Yuta pwi. Pe lang itapo isa kiro mwomwan hamou kitingundru wawu, ara andre kipa ita mbusi mbulen hiyan iya kili Ngindrai.

³ Andre hu kambusi hu kultuw tora, paratesah, hukowu ta Tomo pe hukowu to yi.

⁴ Pe kunpwai kinsa kili wawu, kiro mwonen ki-rahini lenge hu melit aro, ara andre akalohon-ganiy tehe kunpwai pwen para akoro hinehes. Kunpwai mamu pwi, paratesah, uro sura wawu.

⁵ Pwen mahapo nakuya kili Tomo mepo ipwandrisa yo usa, hapeko hamou tawawu kinsok kipa, 'Wou naya aleheh?' Ara pwi.

⁶ Akansok pwi, paratesah, ndriya wawu iporu iya nongan kunpwai pwen kinsa kili wawu.

⁷ Hapeko upwai ndrokonan isa kili wawu, tehe nakuyau, ara para hiyan tawawu. Kapa kunyau pwi, pwen Ndramat para Sopwat wawu andre kinsa kili wawu pwi, hapeko kapa kuyau, pwen andre kupwandrisa yiy kisa kili wawu.

⁸ Pe kapa kisa, ara andre kiyingani ndroiya pakut mwomwan tahu ndramat para kol pwan, pe ndroiya kultuw imwonen, pe ndroiya tamwanye Ngindrai andre kimbusiy tapeh.

⁹ Pe pakut mwomwan, ara paratesah, hu ndramat kanpwotisingi lohongahu kinsa kili yo pwi.

¹⁰ Pe kultuw imwonen, ara iripo, paratesah, yo nakuya kili Tomo, pe andre akannime yo paiwe pwi.

¹¹ Pe ndroiya tamwanye, ara paratesah, yapane kol pwan iye, ara kinwiri koran.

¹² Pe nongan soyon iripo kili yo para kupwai kisa kili wawu, hapeko akanlahiy para aka-somwiy mahapo, ara pwi.

¹³ Hapeko kiro mwonen Mwoiwan Haiyan para nongan ndrokonan kisa, ara andre kiluwani

wawu kiya hu nongan ndrokonan. Pe andre kinwong kinna lohongan mbukenan, ara pwi, tesah kihilingiy, ara kopu andre kipwai, pe tesah kinsa mapu, ara andre kipwai kimu kisa kili wawu.

¹⁴ Pe andre kiwiri nongan kiro kili yo, pe kipwainganiy kisa kili wawu, pwen tora ko andre kihari ngolo pe kipwaingani pwoke to kisa kili wawu.

¹⁵ Pe menmena Tomo masih, ara ato. Pwen tehen tora ko upa, Mwoiwan Haiyan kiwiri iyau kili pe kiyinganiytesah ato, pe kipwainganiy kisa ngawan kisa kili wawu.

Ndriyang ta ndramiran hu andre kirayah pwe-sai

¹⁶ Kindrou pwi ko, andre akannime yo pwi, pe kinna ndrangan niwen pwi, pwen andre akanime yo paiwe yi.”

¹⁷ Pwen ndramiran hu hayah huro wong mwalinga hu hupa, “Ndroiyn tesah pe ipa, ‘Kindrou pwi ko andre akannime yo pwi, pe kinna ndrangan niwen pwi, pwen andre akanime yo paiwe yi,’ pe ‘Paratesah, yo andre kuya kili Tomo’? ”

¹⁸ Pe huro waiyani soksok hupa, “Ndroiyn tesah pe itapa ‘indrou pwi ko’? Yowu ara lohonga yowu kinileu kinna tesah ita wong iya aliy pwi.”

¹⁹ Pe Yesu ara kinyirowei tehe hu pakasok yiy kiya aliy, pwen ipwai iya kili hu ipa, “Wawu tora sok hamou-hamou iya ndroiyn nongan kunpwai tehe, ‘Kindrou pwi ko andre akannime yo pwi, pe kinna ndrangan niwen pwi, pwen andre akanime yo paiwe yi’ ndre?

²⁰ Pe upwai ndrokongan isa kili wawu, tehe andre akarang turut, pe akarang mali wawu, hapeko hu ndramat para kol pwan, ara andre hu koro pwes. Ndriya wawu, ara andre kiporu, hapeko ndriya poru tawawu, ara andre kirapai-waniy pe kirayah pwesai.

²¹ Pihin hamou mepo iro hingotou ta mbunah, ara andre kiya nondriya ngandran, paratesah, lengen para nakimwalahiy, ara kinsa pakeh, pwen kapa kimwalahiy ta norun kihipwen, pwen hingorou para nopwaran ara, ara andre koyun kirut aliy, paratesah, pwesai kinwiri yiy tehe kinmwalahiy kinnata mbunah kinsa kol pwan.

²² Pwen hingorou para ndriya poru wawu andre kahangoruwei, ara andre kihisoule ko, hapeko andre kunime wawu paiwe yi, pe andre wawu kapwes, pe kinlahiy para hamou kinwiri pwesai ara kiya mawen kili wawu pwi.

²³ Pe kiro mwonen lang ara, ara andre akansok yo kinna handra melit pwi. Pe upwai ndrokongan isa kili wawu, Tomo, ara andre kiyki sehe melit wawu kasok kiya ngolo.

²⁴ Mamu, ara wawu konho sok yo kinna hape-sah iya ngolo pwi, hapeko mahapo, ara wawu kasok, pwen andre wawu kawiriy, pe andre pwesai kipep kiro kili wawu.

²⁵ Pe Yesu ipa, “Urowong isa kili wawu iya nongan pwandritiye, pe lang itapo isa, ara andre kunwong nongan tora pwi, hapeko andre kuwong ngawan kata Tomo kisa kili wawu pe andre akapahas kiyatan.

²⁶ Pe kiro mwonen lang ara, ara andre akasok kiya ngolo. Pe yo kunpa andre kusok Tomo kiya

lohonga wawu, ara pwi.

²⁷ Tomo mbukenan ndriyan imbuluhi wawu, paratesah, ndriya wawu imbuluhi yo, pe wawu kanpwotisingi lohonga wawu tehe uyau kili Ngindrai.

²⁸ Pe yo uyau kili Tomo pe usa kol pwan, pwen mahapo nakutali kol pwan pe kumui kuya kili Tomo yi.”

²⁹ Pwen hu ndramira Yesu hupwai iyatan hupa, “Mahapo ara ata wong ngawan, pe anwong non-gan pwandritiye pwi.

³⁰ Pwen mahapo yowu pahasaniy tehe wou, ara anpahasani melit masih, pe kinlahi hamou kisok kiya hu soksok, ara pwi. Melit aro imbusi yowu pwen andre yowu kapwotisingi lohonga yowu isa kili wou, tehe ayau kili Ngindrai.”

³¹ Pwen Yesu ipwai ipa, “Mahapo ko wawu pwotisingi lohonga wawu ara, ndre?”

³² Pe lang sih itapo isa, pe kinsa pwen, mepo andre wawu kamasumbuwe pe hamou-hamou andre kiya kolon imwonen. Pe andre akatali yo kopu kuro. Hapeko yo ko andre kunto pwi, Tomo andre kiropolo yo.

³³ Pe kunpa hu melit aro kinsa kili wawu, pwen andre akoro kol pwan, pe hu nopwaran aro andre karayah kili wawu. Pe wawu topo kili yo, pe tunan yo ko, pwen andre akawiri ndriya wayis. Hapeko ndriya wawu kipwoke! Tehe yo ara kunpwalngani pwoke para kol pwan.”

17

Yesu itohun para kisopwat yiy mbukenan

¹ Yesu iwong iya kili ndramiran hu toro ihipwen, pwen maran itandras iya kol paingan yang pe itohun ipa, “Tomo, lang kinsa pwen, mahapo ahari ngala Norum kiya paingan.

² Paratesah, wou aniyki pwoke nopwaran kinna ndrita hu ndramat masih, tehe yiy andre kiyki taleh kinto-kinto kiya kili hu mepo aniyki hu pwen kanna kili yiy.

³ Pe taleh mepo andre kinto-kinto, ara iye; tehe andre hu kapahasani wou hamou opu, ara Ngindrai ndrokonan pe Yesu Kristus, mepo anpandrisa yiy kinsa.

⁴ Pe yo ara kunhari ngalam iya hu mbulen kunmbusi hu kantayah iripo kol pwan, pe aniykiy kinsa kili yo para kumbusiy kiyahapwen.

⁵ Pe Tomo, ma kol pwan kanmangsaniy mapu, yo ara uro sura wou, pe anhari ngolo, pwen mahapo unamiliy para ahari ngolo paiwe kuro mbulmaram.

Yesu itohun iyata ndramiran hu

⁶ Pe yo kunpwaingani wou kinna kili hu mepo aniyki hu kansa kili yo, mepo hu para kol pwan. Yihu ara atam pwen aniyki hu kansa to, pe huhulingi wou pe huhu ndruwa nongnam.

⁷ Pe mahapo hu kanpahasaniy tehe melit masih aniyki kinsa kili yo, ara iyau kili wou.

⁸ Paratesah, kunuiki hu nongan mepo aniykiy kinsa kili yo pe hu kanwiriy. Pe hu kanpahasaniy ndrokonan tehe yo uyau kili wou pe kunsu, pe hu kanpwotisingi lohongahu tehe wou, ara apwandrisa yo.

⁹ Pe urupo tohun iyatahu. Pe kuntohun kinnata hu para kol pwan pwi, hapeko iyata hu mepo aniyki hu kansa kili yo, paratesah, yihu, ara hu atam.

¹⁰ Pe hu ndramat masih ato, ara hu atam, pe hu masih atam, ara hu ato. Pe hu ndramat ara, ara huhari ngolo.

¹¹ Pe andre kunto manau kol pwan pwi, hapeko yihu, ara hutopo ndron kol pwan, pe yo nakusa kili wou. Pwen Tomo wou, ara Haiyan, apwokarani hu koro pahandra pwoke para ngalam, ngalam mepo aniykiy kinsa kili yo, pwen andre yihu koro tehe hamou, pwen tehe talu ara hamou opu yi.

¹² Ma urondron surahu, ara upwokarani hu, pe huro hiyan iya ngalam mepo aniykiy kinsa kili yo. Pe hamou tahu andre kansongsin pwi, hapeko yiy mepo nakiya nondriya nopwaran opu, pwen Nongan Haiyan ta Ngindrai, andre kirayah manan kili yiy.

¹³ Pwen mahapo nakusa kili wou ara, hapeko hu melit upwai aro, ara ma urupo ndron kol pwan, pwen andre pwesai to kihon kiro nondriya hu.

¹⁴ Yo, ara kunuiki nongnam kinna kili hu, pe hu ndramat para kol pwan, ara humwisnani hu, paratesah, yihu, ara para kol pwan pwi tehe yo, ara para kol pwan pwi yi.

¹⁵ Pe utohun, ara para awiri hu kasa mawen kol pwan, ara pwi, hapeko apwokarani hu koro mawen kili payit.

¹⁶ Pe yihu, ara para kol pwan pwi, tehe yo, ara para kol pwan pwi yi.

¹⁷ Pe uiki hu para koro haiyan kiya nongan ndrokonan, paratesah, nongnam ara ndrokonan.

¹⁸ Pe tehe apwandrisa yo usa kol pwan, pwen yo upwandrisa hu huya kili hu ndramat para kol pwan.

¹⁹ Paratesah, tunan yihu kopu, pwen uiki yo mbukenan para kuro haiyan kisa kili wou, pwen yihu i andre koro haiyan pe kaiki hu ndrokonan kasa kili wou.

Yesu itohun iya kili hu ndramat masih mepo hupwotisingi lohongahu iya kili yiy

²⁰ Pe utohun, ara kinna ata hu aro ko, ara pwi, hapeko iya kili hu mepo andre hu kapwotisingi lohongahu kisa kili yo kiya nongnahu.

²¹ Pwen utohun tehe hu masih andre karayah hamou opu, tehe Tomo wou, aripo kili yo, pe yo uta kili wou. Pe unamiliy para hu koro kili talu, pwen andre hu ndramat para kol pwan, andre kapwotisingi lohongahu tehe wou apwandrisa yo usa.

²² Pe pwoke pwokeyan mepo anikiy kinsa kili yo, ara kunuikiy kinna kili hu, pwen andre hu koro hamou opu, tehe talu, ara hamou opu.

²³ Pe yo ara uta kili hu, pe wou, ara aripo kili yo. Pwen kultuw iye ko, unamiliy para hu karo tehe hamou. Pe hu ndramat para kol pwan, ara andre hu kapahasaniy tehe wou apwandrisa yo usa, pe ndriyam, ara imbuluhi hu tehe ndriyam imbuluhi yo yi.

²⁴ Pe Tomo, unamili hu mepo aniyki hu kansa kili yo, ara hu koro sura yo hape aleheh urupo aliy, pe hu kanime pwoke to pwokeyan. Pwoke pwokeyan aniykiy kinsa kili yo, paratesah, kol

pwan mapu kanmangsaniy, pe ndriyam, ara kinmbuluhi yo.

²⁵ Pwen Tomo, wou ara Hamou Imwonen. Konan hu ndramat para kol pwan hu kanpahasani wou pwi, hapeko yo, ara upahasani wou, paratesah, hu kanpahasaniy tehe wou apwandrisa yo usa.

²⁶ Pe kunpwaingani wou anna kili hu pe andre kuro pwaingani wou manau, pwen namiliwai tam isa kili yo, ara andre kiro kili hu, pe andre hu kawiri kultuw ara, pe yo mbukeno andre kuro surahu.”

18

Hu ndramat hu mbultuwe tahatini Yesu

¹ Iro mwonen Yesu itohun ihipwen, pwen iyau iyapolo ndramiran hu pe hu singondriti Pwenten para Kitron. Pe haroh para aliy, ara piyang holip hambut iro aliy, pwen yiy pe ndramiran hu huya hape ara.

² Pe Yutas mepo andre kiratuni Yesu, ara kinpahasani hape ara, paratesah, lang masih Yesu iyapolo ndramiran hu ngara hu kaya mbultere hu koro ariya.

³ Pwen Yutas iluwani hu ndram pe hu ndramat para memerani yumwa totohun namandran mepo hu pris huhohin ta hu pris masih, pe hu Parisiy hu pwandrisahu husa. Pe husap hu sui pe hu ndrakaramwan, pe hu melit para pahun husa.

⁴ Pe Yesu, ara kinpahasani hu melit masih mepo nakirayah kili yiy, pwen ises iya ngawan kili hu pe isok hu ipa, “Wawu tora ten hiyeh?”

⁵ Pwen hupa, “Yowu topo ten Yesu para Nasaret.” Pe Yesu ipa, “Ara yo.” Pe Yutas mepo andre kiyki yiy kiya kili hu, ara iro tine surahu yi.

⁶ Pe iro mwonen Yesu ipa, “Ara yo,” Ara huses humui pe huyos huya pwan.

⁷ Pwen isok hu paiwe yi ipa, “Wawu tora ten hiyeh?” Pe hupa, “Yesu para Nasaret.”

⁸ Pe Yesu ipa, “Kunpwai kinsa kili wawu, tehe yo ara yiy. Kapa wawu topo ten yo, pwen hu ndramat aripo, ara akatali hu kayau.”

⁹ Pe melit aro irayah, ara para nongnan kinpwai, ara kirayah manan toro: “Hu ndramat anyiki hu kansa kili yo, ara hamou tahu kinsongsin pwi.”

¹⁰ Pwen Simon Pita mepo isap semela pahun niwen hapai iro kili yiy, ara iluwiy para kitingundru ndramat para poya mbluya pris ihohin ta hu pris masih ara, pe isahi ndraingan mot imut. Pe ndramat ara, ara para poya mbulya pris ihohin ta hu pris masih kene, pe ngalan ara Malkus.

¹¹ Hapeko Yesu ipwandrandrahani Pita ipa, “Aiki semelam kimui kiya sumwayan! Tehen tapeh, apa andre yo kunlahiy para kuya nondriya nopwaran mepo Tomo kiniykiy kinsa kili yo pwi, ndre?”

¹² Pwen hu ndram mepo kantakinimahu para kambusi mbulyahu, ara husa iyapolo namandran tahu pe hu ndram tahu Yutas, hu masih hu mbultuwe tahatini Yesu pe huwasi yiy.

¹³ Pe hu wiri yiy imu iya kili Anas mepo mensowa Kayapas. Pe hayou ara, Kayapas iro pris ihohin ta hu pris masih kene.

¹⁴ Kayapas, ara kinpwai pwen kinna kili hu namandran tahu Yutah kinpa, “Hiyan kapa ndramat hamou, ara kimat katahu ndramat masih.”

Pita ipwai imu tehe ikowu ta Yesu

¹⁵ Simon Pita pe ndramira Yesu hamou, ara hilho ndruwa Yesu, paratesah, ndramira Yesu aro, ara ipahasani pris ihohin ta hu pris masih kene. Pe iropolo Yesu iya nondriya kowa yumwa pris ihohin ta hu pris masih kene ara.

¹⁶ Hapeko Pita iya iro tine ndron poho karam, pe ndramira Yesu hamou i mepo ipahasani pris ihohin ta hu pris masih kene ara imui, pe iwong iya kili pihindrahin mepo iro pombulen ara, pe iwiri Pita hilya nondriyan.

¹⁷ Pwen pihindrahin mepo ngara kiro nimnim kiya karam, ara isok Pita ipa, “Wou ndramira Yesu hamou, ndre?” Pe Pita isomwiy ipa, “Yo pwi yoh.”

¹⁸ Pe hu ndramat para poya mbulen, iyapolo hu namandran tahu makundrayen, ara huro tine pe hurahakowa mwan pe huro ling, paratesah, kol iwou. Pe Pita yi, ara iro tine polo hu pe iro ling mwan i.

Pris ihohin ta hu pris masih kene isok Yesu iya nongan

¹⁹ Pe iro mwonen ara, ara pris ihohin ta hu pris masih kene ara iro sok Yesu iyata ndramiran hu pe hu hinonou tan.

²⁰ Pwen Yesu ipa, “Lang masih ngara kuwong ngawan kiya kili hu ndramat. Pe kunhunuwani hu ndramat huro hu yumwa mbultere tahu Yuta, pe yumwa totohun namandran i, mepo hu Yutah

masih ngara kasa rawurehu. Pe ngara kuwong ngawan opu.

²¹ Paratapeh pe ata sok yo? Asike hu mepo hukanhilingi yo. Hupahasani tesah kunpwai.”

²² Iro mwonen Yesu ipa toro, pwen makundrayin hamou iro pakeh ara ihisili Yesu iya kaipan. Pe ipa, “Iya hiyan para asomwi pris ihohin ta hu pris masih kene tehen tora, ndre?”

²³ Pwen Yesu isomwiw ipa, “Kapa kupa handra melit kinmwonen pwi, kiya atiyani tesah kinmwonen pwi, hapeko kapa kuwong ndrokonan, pwen paratapeh pe ahasili yo?”

²⁴ Pwen Yesu irontron waswas tehen tora pe Anas ipwandrisa yiy iya kili Kayapas. Kayapas ara pris ihohin ta hu pris masih kene.

Pita ipwai porolusap pe porotisap tehe ikowu ta Yesu

²⁵ Pe Simon Pita iro tine ndron pe iro ling mwan, pwen hamou isok yiy ipa, “Wou ndra ndramiran hamou, ndre pwi?” Pe ipa ikowu, pe ipa, “Yo pwi yoh.”

²⁶ Hapeko ndramat hamou para poya mbulen ta pris ihohin ta hu pris masih kene, ara yiy hamou yowe ndramat mepo Pita isondriti ndraingan imut ara, pe ipa, “Upa ndre unime wou aro polo yiy iro nondriya piyang?”

²⁷ Hapeko Pita ipwai paiwe i tehe ikowu, pwen iro mwonen ara, tutut hamou irang.

Yesu iro tine nongan mbulmara Pailat

²⁸ Pwen makohu ping o, hu namandran tahu Yutah hu luwani Yesu iro kili Kayapas pe huya ndrohonoku poho kapman para Rom. Pwen hu

Yutah ara matisan hu kanro howen kinna mbul-mara Ngindrai pwi, pwen hu kanna nondriya suwe pohon para Rom ara pwi, paratesah, hu pakayan anandrina Pasopa.

²⁹ Pwen Pailat isa ngawan kili hu pe isok hu ipa, “Tunan tesah pe apakaiki ndramat iye kiya nongan?”

³⁰ Pwen hu somwiy hupa, “Kapa yiy ndramat kinho tandroindroi pwi, pwen andre yowu kaniyki yiy kinsa nimam pwi.”

³¹ Pwen Pailat ipa, “Wawu mbukena wawu kawiri yiy pe akaramwanye kiro ndruwa nongan para pwahanou tawawu mbukenan.” Hapeko hu Yutah hupa, “Nonombun para yowu katingundru ndramat hamou kimat.”

³² Melit aro irayah ara para nongna Yesu kinpwai pe kintanonoyaniy tehe andre kiya nondriya kimat tapeh, ara andre kirayah manan.

³³ Pwen Pailat imui iya ndrohonoku suwe kapman pe ipwatisingiy para hu kawiri Yesu kiya kili yiy, pe isok yiy ipa, “Wou ara King tahu Yutah?”

³⁴ Pwen Yesu isok ipa, “Ariya lohongam mbukenam, ndre hamou kintiyani yo kinsa kili wou?”

³⁵ Pwen pe Pailat isomwiy ipa, “Wou apa ndre yo hamou Yutah, ndre? Ndramiram hu mbukenan pe hu pris huhohin ta hu pris masih atam, ara huiki wou asa kili yo. Pe wou ambusi tesah?”

³⁶ Pe Yesu ipa, “Kolo king to mepo utamu tehe king iyata hu ndramiro, ara para kol pwan pwi. Kapa para kol pwan, pwen hu ndramat para poya mbulyo andre hu kapo pahun kiya pohon para Yutah pe andre kanmbultuwe tahatini yo pwi.

Hapeko mahapo, kolo king to mepo utamu tehe iyata hu ndramiro, ara para kol hakol.”

³⁷ Pe Pailat ipa, “Wou king hamou, ndre?” Pwen Yesu ipa, “Wou apwai imwonen tehe apa yo, ara king hamou. Pwen tunan ara ko, pe tino imwalahiy sato, pe ara ko pe usa kol pwan para kutiyani nongan ndrokonan. Pwen hu mepo ngara hu koho ndruwa nongan ndrokonan, ara hu ngara kahalingi yo.”

³⁸ Pwen Pailat isok ipa, “Nongan ndrokonan ara tesah?” Pwen iwong ihipwen, pwen iya ngawan kili hu Yutah pe ipa, “Kunkahi handra mwomwan para ndramat iye kiwiri koran kaliy, ara pwi.

³⁹ Hapeko ara kowase wawu para andre kutali ndramat hamou kiro kou kisa ngawan kiho lenge Pasopa. Pwen wawu namiliy para kutali King tahu Yutah, ndre?”

⁴⁰ Pe huwayeh imui hupa, “Pwi, yiy pwi! Aiki Parapas kisa kili yowu.” Parapas ara yiy ndramat hamou mepo ngara kisuhuri hu ndramat para karahatai.

19

Hu rapaingi Yesu iya kei tondrih

¹ Pwen Pailat ipwai pe hu wiri Yesu pe humwiri yiy.

² Pe hu ndram, ara huwiri hu malkei maporon, pe hu rakaiyaniy tehe kasapai ata king, pe huikiy iya payan. Pe hu sohonge koyau anandritan tehe ta king iya kili yiy.

³ Pe huya kili yiy huro waiyaniy ihou pe ihou, huro pa, “O yapane yowu, wou king tahu Yutah!” Pe huhusili yiy iya mbulmaran.

⁴ Pwen Pailat iya ngawan porosih i, pe ipwai iya kili hu Yutah mepo huro mbultere ara ipa, “Akanimei, nakuiki yiy kisa ngawan kili wawu, para akapahasaniy tehe kunkahi handra mwomwan para karatuni yiy kiya aliy, ara pwi.”

⁵ Iro mwonen Yesu isa ngawan iyasura kasapai hurakayaniy iya malkei maporon iro payan, pe isohonge koyau anandritan, pwen Pailat ipwai iya kili hu Yutah ipa, “Ndramat ara iye!”

⁶ Pe iro mwonen hu pris huhohin ta hu pris masih iyasura hu namandran tahu makundrayin hu nime Yesu, pwen hupalngai hupa, “Karapaingi yiy kiya kei tondrih! Karapaingi yiy kiya kei tondrih!” Hapeko Pailat isomwiw ipa, “Akawiri yiy pe akarapaingi yiy kiya kei tondrih, pe yo, ara kunkahi handra mwomwan para karatuni yiy kaliy, ara pwi.”

⁷ Pwen hu Yutah hupa, “Yowu, ara ma nongan para pwahanou towu, pe pwayan kinpwai ita nongan para pwahanou, ara ipa katingundrun kimat, paratesah, kinpwai tehe yiy ara Noru Ngindrai Kamai.”

⁸ Iro mwonen Pailat ihilingi nongan aro, pwen inoh turut.

⁹ Pwen imui iya ndrohonoku king. Pe isok Yesu ipa “Wou ayau aleheh asa?” Hapeko Yesu kinpa handra nongan pwi.

¹⁰ Pe Pailat ipwai iya kili Yesu ipa, “Wou mbuwalim para awong kisa kili yo ndre? Anpahasaniy tehe yo ara pwoke iripo kili yo para kutali

wou ndre karapaingi wou kiya kei tondrih, ndre pwi?”

¹¹ Pwen Yesu isomwi yiy ipa, “Pwoke tam ara andre kinlahiy para kiramwaitini yo pwi, kapa Ngindrai kiniyki pwoke kinyau kol paingan kisa kili wou pwi. Pwen ndramat mepo iyki yo usa ni-mam, ara pakut mwomwan atan, ara namandran iya.”

¹² Pwen iro ara iya, Pailat iro nohonou para pakitali yiy kiyau, hapeko hu namandran tahu Yutah, ara huro palngai hupa, “Kapa wou atali ndramat aro, wou ara kowase Sisar pwi. Yiy mepo ipa yiy king, ara imbusi mwomwan iyata Sisar.”

¹³ Iro mwonen Pailat ihilingiy tora, iwiri Yesu iya ngawan pe iyki yiy impwan pwapwai para tamwanye iro hape mepo hupohowei Kalsiu Pwalani Pat iro aliy(iya nongna kol Aramik, ara ipa Kapata).

¹⁴ Lang para kamwaniyani Pasopa para sandre sih, para hu Yisrayel hu lohongani lang mepo hutali Yisip pe husa mawen ara kinsa pakeh, pe paramwandrai ara iho ndrokololang. Pwen Pailat ipwai iya kili hu Yutah ipa, “King ta wawu iye!”

¹⁵ Pwen hupalngai hupa, “Kawiri yiy kiya mawen! Kawiri yiy kiya mawen! Karapaingi yiy kiya kei tondrih!” Pe Pailat isok hu ipa, “Hiyan para kurapaingi king tawawu?” Pwen pe hu pris huhohin ta hu pris masih, ara hupa, “Yowu hamou king towu pwi, king towu hamou opu ara, Sisar.”

¹⁶ Pwen Pailat itali yiy iya nimahu para hu karapaingi yiy. Pe hu ndram hu wiri yiy.

Hurapaingi Yesu iya kei tondrih

¹⁷ Pwen Yesu ikuni kei tondrih tan mbukenan pe iya ngawan pe iya kol para Ndroho Ndruwi Paya Ndramat, (mepo iya nongna kolo hu para Aram, hupohowei Kolkota).

¹⁸ Pwen hu rapaingi yiy, iya kei tondrih iro ara, pe hurapaingi ndramat malmou i hilya kei tondrih ta hilu mbukenan, hamou iya pwen te niman mot, pe hamou iya pwen te niman kamou, pe Yesu, ara iro ndrokolon.

¹⁹ Pe Pailat ipwai pe hu ratuluwi nongan sahin, pe hu rapairaniy iya kei tondrih. Nongan ara ipa, YESU PARA NASARET, KING TAHU YUTAH.

²⁰ Pe hu Yutah soyon, ara hu nime kaipisa nongan ara, paratesah, kol mepo hu rapaingi Yesu iya kei tondrih iho aliy, ara iro pakeh kol namandran. Pe kaipisa nongan ara, ara hu ratuluwiy iya nongna Hipuruw, Latin* pe Krik.

²¹ Pwen hu pris huhohin ta hu pris masih tahu Yutah ara kanpwes pwi, pe huya kili Pailat pe hupa, “Mbuna Aratuluwiy tehe ‘King tahu Yutah,’ hapeko, ndramat aro mbukenan, ara ipa yiy, ara king ta hu Yutah.”

²² Pwen Pailat ipa, “Sehe nongan kunratuluwiy, ara kiro tehe kuntatuluwiy ara.”

²³ Pe hu ndram mepo hu kanrapaingi Yesu iya kei tondrih, ara huwiri koiwen pe hurahihiriy iya kili hu mahaapat, sih ata hamou-hamou tahu. Pe hu wiri koyau niwen tan i. Pe koyau iye, ara hu

* **19:20:** *Latin TP: Tokples Rom*

sorowe iya koyau hasai o, iro paingan ipoo iya toton iya pwan.

²⁴ Pwen hamou ipwai iya kili hamou ipa, “Mbuna tukalei, kiro ko pe tukarakau pe kipwaingani hiyeh andre kiwiri.” Pwen melit aro irayah, ara para kipwainganiy nongan haiyan ta Ngindrai isa rayah manan toro, “Hu rahihirihu koiwe iro mwalingahu pe hu nonoyou satu iya aliy.” Pe hu ndram humbusiy tehen toro.

²⁵ Pe hu mepo huro tine pakeh kei tondrih, ara tina Yesu, pe nali tinan Mariya mepo nambuyu Klopas, pe Mariya para kol Maktala.

²⁶ Pwen iro mwonen Yesu inime tinan iro ara iyapolo ndramiran mepo ndriyan imbuluhi yiy, ara hilro tine pakeh, pwen ipwai iya kili tinan ipa, “Nam[†], animei, ara norum.”

²⁷ Pe ipwai iya kili ndramiran ara ipa, “Animei, ara tinam.” Pwen iro lang ara iya, ndramiran ara iwiri Mariya iya suwen pe ipwokere yiy.

Kimat ta Yesu

²⁸ Pe Yesu ipahasaniy tehe mbulyan masih kinsa hapwen, pe Nongan Haiyan ata Ngindrai, ara kinsahamanan, pwen ipa, “Koyu isapak.”

²⁹ Pe kulawai sih para wain tunguyan iro ariya, pwen hu wiri nalmam sih pe hutaimaniy iya wain pe huikiy iro parah hamwat para kei hisop pe husoliy iya ngusu Yesu.

³⁰ Pe iro mwonen kinimwiy ihipwen, pwen Yesu ipa, “Kinhipwen ara.” Ipa tora ihipwen, pwen payan iwayiu, pe itali mwoiwan iya u pe imat.

[†] 19:26: *Nam TP: Kinhaiyani yiy pwi*

³¹ Pe lang ara, ara lang para kamwaniyani anandrinai. Pe lang sih iho mulan, ara lang Sapat namandran, pwen hu Yutah ara mbuwalihu para nombuwehu kiho ndron kei tondrih nondriya lang Sapat. Pwen husok Pailat para katumbuwe ndrikahu, pe kawiri nombuwehu kasa pwan.

³² Pwen hu ndram husa pe hutumbuwe ndrika ndramat malmou mepo hurapaingi hilu iyapolo Yesu, pwen hutumbuwei ata hamou imu pe ata hamou, ara iho mulan.

³³ Hapeko iro mwonen husa kili Yesu pe husa yirowei tehe kinmat, pwen hukantumbuwe ndrikan malkip pwi.

³⁴ Pwen ndram hamou, ara isi mbulsukomwan iya nah sih. Pwen indrou pwi ko ndran pe ndrai isa rapan.

³⁵ Pwen ndramat mepo inimei, ara itiyani titiye ara, pe titiye ara, ara ipahasaniy tehe ndrokonan. Pe itiyaniy tehe wawu yi, ara akapwotisingi lohonga wawu kiya kili Ngindrai.

³⁶ Pe hu melit aro hurayah, ara para Nongan Haiyan ata Ngindrai, ara kisamanan tehe: “Ndruwin hakou andre kinput pwi.‡”

³⁷ Pe nongan haiyan ata Ngindrai handra yi, ara ipa, “Andre hu kanime yiy mepo hu kanisi yiy.§”

Huroni Yesu

³⁸ Pe iyamulan, Yosep para kol Arimateya isok Pailat para kiwiri nombuwe Yesu. Pe Yosep, ara ndramira Yesu hamou, hapeko iro kohon o, paratesah, inoh tahu pohon tahu Yutah. Pwen

‡ 19:36: Rakuhuye 12:46; Ndromndrom 9:12; Waliy 34:20

§ 19:37: Sekerayah 12:10

Pailat isomwi yiy, pe isa pe iwiri nombuwe Yesu iyau.

³⁹ Pe Nikotemus mepo mamu iya saisai iya kili Yesu ping, ara iho ndruwa Yosep hilya. Pe Nikotemus, ara iwiri hu melit ngonohohu layin hu kansulyaniy iya mir** pe aloi††. Pe kene hu melit ngonohon layin ara, ara nopwaran paraliy ara kilo tingat pe yimah.

⁴⁰ Pwen hilu wiri nombuwe Yesu pe hilsumwai iyapolo hu melit mangonohon iro ndrihiyap lahayen. Hilu mbusiy tehen tora, ara iho ndruwa kowase hu Yutah para tona ndramat.

⁴¹ Pe kol mepo rapaingi Yesu iho kei tondrih iro aliy, ara piyang para wain hambut ita aliy, pe ngat sou sih howen iro piyang ara, mepo kanton hamou kinna aliy mapu.

⁴² Paratesah, lang para karamwanye lang Sapat kinsa pakeh pe hu Yutah huhuleh para kamwaniyani hu. Pe ngat sou, ara iro pakeh, pwen hiluiki nombuwe Yesu iya iyen aliy.

20

Ngat omwaihei

¹ Pe lang imu para sandre sih, iro mwonen lang iro mbungahiy ndron, Mariya para kol Maktala iya ngat pe inimei tehe pat, ara kantiriyaniy kinna mawen pohomara ngat.

² Pwen pe ingap isa kili Simon Pita pe ndramira Yesu hamou i, yiy mepo Yesu ndriyan imbuluhi yiy, pe ipa, “Hu kanwiri nombuwe Yapan kinna

** 19:39: mir: ara kei hakou mendreheh tehe kuh †† 19:39: aloi: melit iye ara kinto nongna kolo rou pwi

mawen ngat, pe yowu kanpahasani hape aleheh huiki yiy iyera aliy, ara pwi!”

³ Pwen Pita pe ndramira Yesu hamou, ara hilya ngat.

⁴ Pe hilu malmou kene hilu ngap, hapeko ndramira Yesu hamou, ara ingap iramwaitini Pita pe iya ngat imu.

⁵ Pe itukuruhu pe ikondrim iya nondriyan pe inime hu ndrihiyap para waswas, ara huye ndron pwan, hapeko kinna nondriyan pwi.

⁶ Pwen Simon Pita mepo iho mulan isa, ara isarayah pe iya nondriya ngat. Pe inime hu ndrihiyap para waswas, ara huyendron pwan.

⁷ Pe ndrihiyap para sumweya paya ndramat mepo sumwa paya Yesu iya aliy, ara iye ndron pwan. Pe ndrihiyap ara, ara kankuimwaniy pwen iro mawen kili ndrihiyap para waswas mepo sumwa yiy iya aliy.

⁸ Pwen ndramira Yesu hamou mepo iramwaitini Simon Pita pe iho mu iya ngat, ara iya nondriyan i, pe inimei pe ipwotisingi lohongan.

⁹ (Konan hilu nimei, hapeko lohonga hilu, ara kinileu kinna Nongan Haiyan ta Ngindrai pwi, tehe Yesu, ara andre kitine kimat.)

¹⁰ Pwen ndramiran hu, ara humui huya suwe hu.

Yesu iyarayah iya kili Mariya para kol Maktala

¹¹ Hapeko Mariya, ara iro tine ngawan poho mara ngat pe iro rang, iro rang pe itukuruhu pe ikondrim iya nondriya ngat.

¹² Pe inime hilu angelou malmou koiwe hilu pallen hilrompwan hape aleheh mepo mamu

nombuwe Yesu iro aliy. Pe hamou, ara impwan iyapwen te payan, pe hamou iyapwen te ndralkan.

¹³ Pwen hilu sok yiy hilpa, “Nam, paratapeh amira rang?” Pe pihin ara ipa, “Hu kanwiri Yapan to kinna mawen, pe tono hape aleheh huiki yiy kinna aliy, ara pwi.”

¹⁴ Pwen ipwai ihipwen, pe irapaiwani yiy pe inime Yesu iro tine ara, hapeko kinyirowei tehe, ara Yesu pwi.

¹⁵ Pwen Yesu isok yiy ipa, “Nam, atarangsi tesah? Pe ata ten hiyeh?” Pe pihin ara, ipa ndre yiy, ara mbukena piyang. Pwen ipa, “Naman-dran, kapa ansap yiy kinna mawen, pwen apwai kisato tehe hape aleheh aniyki yiy kinyera aliy, pwen andre kuya wiri yiy.”

¹⁶ Pe Yesu ipwai iya kili yiy ipa, “Mariya!” Pwen Mariya irapaiwani yiy pe iyoh iya kili yiy iya nongna kol Hibru, ipa “Raponi” (ndroiya nongan aro, ara ipa, Ndramat para Hinonou.)

¹⁷ Pe Yesu ipa, “Mbuna ambultuwe yo, paratesah, kunna kili Tomo mapu, hapeko aya kili nali hu pe apwai kiya kili hu apa, ‘Yo andre kumui kuya paingan kili Tomo pe Tama wawu yi, pe kuya kili Ngindrai to, pe Ngindrai tawawu yi.’ ”

¹⁸ Pe Mariya para Maktala iya kili ndramiran hu iyapolo nongan para kiya nese pe ipa, “Yo kunnime Yapan!” Pe iwong iya kili hu iya hu nongan mepo Yesu kinpwai pwen kinna kili yiy.

Yesu iyarayah iya kili ndramiran hu

¹⁹ Pe iya piyahon para lang sih imu para sandre sih, iro mwonen ndramiran hu huro harong, pe

hu kanwari hu papai topwei, paratesah, hunoh ta hu pohon para Yutah, ara Yesu isa pe iro tine mwalinga hu pe ipa, “Ndriya wayis kiro kili wawu.”

²⁰ Iwong tora ihipwen, pwen ipwaingani kin-ima neken iro niman pe kesen kene iya kili hu. Pe ndramiran hu, ara pwesai iwiri hu iro mwonen hu nime Yapan.

²¹ Pwen iwong imui iya kili hu paiwe ipa, “Ndriya wayis kiro kili wawu. Tomo, ara ipwandrisa yo, pwen yo upwandrisa wawu yi.”

²² Ipa toro ihipwen, pwen ihili ngohan iya kili hu pe ipa, “Akawiri Mwoiwan Haiyan.

²³ Pwen kapa akatali hu pakut mwomwan ta hu ndramat, ara andre pakut mwomwan tahu kiyau. Hapeko kapa akantali hu pakut mwomwan tahu pwi, ara andre kinyau pwi.”

Yesu iyarayah iya kili Tomas

²⁴ Pe ndramira Yesu hamou ngalan Tomas, (mepo ngalan handra yi Titimus*) ara kinto polo hu iro mwonen Yesu isa pwi.

²⁵ Pwen hu ndramiran hayah i, ara hupwai iya kili yiy hupa, “Yowu kannime Yapan!”

Hapeko ipwai iya kili hu ipa, “Yo kunpwo-tisingi lohongo kinna aliy pwi, kipoo kunime hu ndreheyeka nil ita niman, pe kuiki kopwe nimo kiya hape aleheh mepo hu nil iya aliy, pe kuiki nimo kiya kesen.”

²⁶ Pe sandre sih iyamulan, yihu ndramira Yesu huro harong nondriya seu paiwe yi, pe Tomas ara

* **20:24:** TP: Titimus iya nongna kol Aram pe Krik ara hilpwai handra ko tehe “mwan” ENG: “twin”

iro sura hu. Pe papai kanwariy, hapeko Yesu, ara isa ko iro tine mwalinga hu. Pwen ipa, “Ndriya wayis kiro kili wawu.”

²⁷ Pe ipwai iya kili Tomas ipa, “Aiki kopwe nimam kisa iye, pe anime nimo. Nimam kiyah kisa pe aikiy kisa kese. Mbuna ahandrundru, pe apwotisingi lohongam.”

²⁸ Pwen Tomas ipwai iya kili yiy ipa, “Wou, ara Yapan to, pe Ngindrai to!”

²⁹ Pwen pe Yesu ipwai iya kili yiy ipa, “Wou apwotisingi lohongam, paratesah, annime yo. Lomwes ita kili hu mepo hu kannime yo pwi, hapeko hu pwotisingi lohongahu isa kili yo.”

Ndroiyi nongan hiyan ta Yohanes

³⁰ Pe Yesu, ara imbusi hu ndraikiya kaip-isa pwoke soyon iro mbulmara ndramiran hu, hapeko kantatuluwihu kinto puk iye pwi.

³¹ Hapeko hu ndraikiya pwoke aro, ara ratuluwihu, pwen andre akapwotisingi lohonga wawu tehe Yesu ara Messayah, pe Noru Ngindrai Kamai. Pwen kapa akapwotisingi lohonga wawu kiya kili yiy, pwen andre akawiri taleh kiya ngalan.

21

Yesu pe ndraikiya pwoke para poya ni

¹ Iyamulan, Yesu iyarayah iya kili ndramiran hu iya Ndran Makaiye Kaliliy*, pe ngalan handra i, ara Kaliliyy. Pe Yesu iyarayah iya kili hu, ara toro:

* **21:1:** *Kaliliy* Iya nongna kol ta hu Krik ara ipa, “Tiperiyus”

² Simon Pita, Tomas (ngalan handra mepo Titimus), pe Nataniyel para kol Kana para kol namandran hape Kaliliy, pe noru Sepeti malmou iyapolo hilu ndramiran malmou i, hu masih, ara huro harong.

³ Pwen Simon Pita ipwai iya kili hu ipa, “Yo nakuya po ni.” Pe hupa, “Yowu andre kasa sura wou.” Pwen huyau huya his ndroi, hapeko ping ara, ara hu kanpo hapesah pwi.

⁴ Pe mandroulang opu, Yesu, ara iro tine poholeng, hapeko ndramiran hu, ara hu kanyirowei tehe yiy, ara Yesu pwi.

⁵ Pwen iyoh iya kili hu ipa, “Wawu kowase, wawu po ni ndre pwi?” Pe husomwiy hupa, “Pwi yoh.”

⁶ Pe ipa, “Akapiyani kahu tawawu kiya pwen te mot para sese ndroi, pwen andre akapo hayah.” Pe iro mwonen hu piyaniy, ara hu kanlahiy para hu kaluwi kahu tahu pwi, paratesah, ni, ara soyo-soyon iya.

⁷ Pwen ndramira Yesu mepo ndriyan ngara kimbuluhiy yiy ara, ara ipwai iya kili Pita ipa, “Yiy ara Yapan!” Pe iro mwonen Simon Pita ihilingiy tehe ipa, “Yiy ara Yapan,” pwen iwasi ndrohan iya ndrokolon, (paratesah, italiy), pwen ikohis iya ndran.

⁸ Pe yihu ndramira Yesu hayah i, ara hu suwe ndroi huho ndruwan, iyapolo ni ipep huro kahu, paratesah, hu kanto mawen poholeng pwi, ndrohongan iro poholeng iya, ara tehe mita androsongui. (90

⁹ Pwen iro mwonen husa poholeng, hu nimei tehe sombule mwan iro neu pe ni iro aliy, pe ndrina nohun hayah i.

¹⁰ Pwen Yesu ipwai iya kili hu ipa, “Akawiri ni hayah mepo wawu kanpo, ara kisa.”

¹¹ Pe Simon Pita ihis iya ndroi pe iluwi kahu iya poholeng. Pe kahu, ara ipep iya hu ni namandran, ndromwoyahu, ara sangat, yimingui pe timou (153), pe ni ipep masih, hapeko kahu, ara kinmut pwi.

¹² Pwen Yesu ipwai iya kili hu ipa, “Kiya, aka-sawiri anandrinai para ndrourang.” Pe ndramiran hamou kinsok tehe yiy, ara hiyeh pwi, paratesah, hu kanpahasaniy tehe yiy ara Yapan.

¹³ Pwen Yesu isa, iwiri ndrina nohun pe iykiy iya kili hu, pe imbusiy tehen aliy i, iya ni.

¹⁴ Pe aro, ara maporotisap ara, Yesu iyarayah iya kili ndramiran hu tandrohongan isa tine kimat.

Yesu iyki Pita iya nokun

¹⁵ Pe iro mwonen hu namnam ihipwen, pwen Yesu ipwai iya kili Simon Pita ipa, “Simon noru Yohanes, ndriyam imbuluhi yo ndrokonan iya hu melit masih aro, ndre pwi?” Pe ipa, “Ehe Yapan, apahasaniy tehe ndriyo ara imbuluhi wou.” Pwen Yesu ipa, “Ahang anandrinai kiya kili hu noru sipsip to.”

¹⁶ Pe Yesu ipwai paiwe yi ipa, “Simon noru Yohanes, ndriyam imbuluhi yo tisingiy, ndre pwi?” Pe Pita ipa, “Ehe Yapan, wou apahasaniy tehe ndriyo imbuluhi wou.” Pwen Yesu ipa, “Apokere hu noru sipsip to.”

¹⁷ Pwen maporotisap i Yesu ipwai iya kili yiy ipa, “Noru Yohanes, ndriyam imbuluhi yo, ndre pwi?” Pe ipa, “Yapan, apahasani melit masih, pe apahasaniy tehe ndriyo, ara imbuluhi wou.” Pwen Yesu ipa, “Ahang anandrinai kiya kili hu noru sipsip to.

¹⁸ Upwai ndrokonan isa kili wou, iro mwonen wou mawihou, ara wou mbukenam ngara asu-luye wou, pe aya hape aleheh anamiliy para naya aliy, hapeko kiro mwonen aya parangoloh, ara ni-mam andre kiyah pe hamou andre kisuluye wou, pe kiluwani wou aya hape aleheh mbuwalim para naya aliy.”

¹⁹ Yesu ipa toro para kipwandrohonge kiya kimat mepo Pita andre kiya nondriyan pe kihiri ngala Ngindrai kiyau aliy. Pwen ipwai iya kili yiy ipa, “Aho ndruwo!”

²⁰ Pwen Pita irapaiwani yiy pe inime ndramira Yesu mepo Yesu ndriyan ngara kimbuluhi yiy, ara iho ndruwa hu. (Yiy mepo iyeroh pakeh wiyinere Yesu iro mwonen anandrinahu iyapolo Yesu ihip-wen, pe ipa, “Yapan, hiyeh andre kiratuni wou?”)

²¹ Pe iro mwonen Pita inime yiy, isok ipa, “Yapan, pe yiy tapeh?”

²² Yesu isomwi yiy ipa, “Kapa kunamili yiy para kiro manau mwalen kipoo kumui kusa, pwen, ara handra melit tam pwi. Oho ndruwo ko.”

²³ Pwen tunan aro ko, nongan ingau iya kili hu mepo hu pwotisingi lohongahu tehe ndramira Yesu iye, ara andre kinimat pwi. Hapeko Yesu kinpa tehe andre kimat pwi, ara pwi, ipa, “Kapa kunamiliy para andre kiro mwalen kipoo kumui

kusa, pwen, ara handra melit tam pwi.”

²⁴ Pwen yiy mepo Yesu ndriyan imbuluhi yiy, ara itiyani hu melit aro kene, pe iratuluwi hu huya pwan. Pe yowu pahasaniy tehe titiye tan, ara ndrokonan.

²⁵ Pe Yesu, ara imbusi hu melit hayah soyon i. Kapa melit masih ara karatuluwi hu kaya pwan, pwen upa ndre kol pwan masih, ara kinlahi noku hu puk mepo andre karatuluwi hu, ara pwi.

Nongan Hiyan
Portions of the Holy Bible in the Nali Language of
Papua New Guinea
Buk Baibel long tokples Nali long Niugini

copyright © 2008, 2012, 2020 PNG Bible Translation Association

Language: Nali

Translation by: PNG Bible Translation Association

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2025-03-24

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 24 Mar 2025 from source files dated 24 Mar 2025

1c7cf377-af27-5ad9-9abb-06ab9a468be4